

PRVIČ V ZGODOVINI USTAVNOSTI IN DRUŽBENEGA RAZVOJA NASPLOH

Ustava družbene samouprave

Po dvodnevem skupnem zasedanju Zvezne ljudske skupščine in Zveznega odbora SZDL pod vodstvom predsednika republike tovariša Tita je bil v petek minuli teden sprejet prednačrt nove ustave Jugoslavije. To je bil hkrati uvod v najširšo razpravo o predosnutku ustave, v kateri naj bi sodelovali prav vsi državljani. Ta široka razprava naj omogoči vsem državljanom in političnim in družbenim organizacijam, da se s predosnutkom temeljito spoznajo in dajo o njem svoje mnenje in svoje morebitne pripombe, kritike in dopolnila. Javna razprava o predosnutku bo trajala do 10. decembra. Vse nove predloge in sugestije bo ves ta čas sprejemala ustavna komisija, ki bo nato vse zbrano gradivo predložila v končno redakcijo besedila za osnutek naše nove ustave zadnjemu zasedanju Zvezne ljudske skupščine in Zveznega odbora Socialistične zveze Jugoslavije. Ko bo nova ustava sprejeta, bo Zvezna ljudska skupščina razpuščena in izvoljena nova na prihodnjih volitvah. Predosnutek ustave je na omenjenem zasedanju obrazložil podpredsednik Izvršnega sveta FLRJ Edvard Kardelj, v razpravi pa so razen tovariša Tita sodelovali številni drugi poslanci in člani Zveznega odbora SZDL.

Prednačrt nove ustave Jugoslavije je tako dan v splošno razpravo. Ob tej priložnosti je tovariš Kardelj v svojem izjavljanju izredno obširno načelno obrazložil predosnutek, kar je zaradi izčrpnosti in jasnega prikaza družbenega razvoja temeljno izhodišče za vseljudo razpravo o tem najpomembnejšem dokumentu našega časa, edinstvenem v razvoju družbe sploh. Da bi lahko bolje razumeli pomen predosnutka in vrsto novih družbenih sprememb, ki jih vnaša v naše življenje, potem je treba vsaj na kratko reči nekaj o pomenu in času sprejemanja nove ustave, ki je osnovni politično pravni dokument sodobne države. Kot takšna je sestavljena iz zakonodavno pravnih formulacij osnovnih načel družbene in državne ureditve določene sredine, ta načela pa so — nezakonjena z omenjenimi zakonodajno pravnimi formulacijami — politično pravna nadgradnja nad ekonomsko družbenimi odnosi te sredine, te družbe. To je seveda le en način delovanja splošno materialistične zakonitosti o pogojnosti in določenosti pravno politične nadgradnje z gospodarsko osnovo družbe. Toda že ta zakonitost jasno govori o tem, da se mora ta pravno politična nadgradnja — če naj bo odraz in okvir svoje ekonomsko družbene osnove — tudi sama razvijati in menjati. Ze na podlagi dosedanjih zgodovinskih izkušenj pa vemo, da se socialistična družba razvija veliko hitreje in bolj dinamično, kot katerakoli družba doslej. To velja še toliko bolj za naše jugo-

slovanske razmere, saj smo v zadnjih dveh desetletjih napravili ogromen skok v razvoju materialno proizvodnih sil in se ta pospešen razvoj ne more niti zdaleč primerjati s počasnostjo družbenega razvoja v preteklosti. Pogoj za takšen skok je bila naša revolucija in z njo dinamično revolucionarno menjanje družbenih odnosov in s tem v zvezi seveda menjanje političnih in pravnih odnosov in oblik.

Ustava iz leta 1946 je uzakonila in formulirala pridobitve narodnoosvobodilnega boja in socialistične revolucije ter postavila politično pravne družbene in organizacijske osnove za nadaljnji razvoj. Naslednja etapa v razvoju naše ustavnosti je bil ustavni zakon iz leta 1953. Čeprav ta ni imel formalne oblike ustave, je vendarle uzakonil vrsto ustavnih sprememb. Osnovna značilnost teh sprememb je bila uzakonitev ustreznih družbeno pravnih nadgradenj za uvedbo in perspektivni razvoj socialistične demokracije, se pravi družbenega in delavskega samoupravljanja.

Od leta 1953 naprej pa je naša družba napravila tolikšen razvojni korak, da je že presegla okvir dotedanje ustave, zato smo že dolgo čutili potrebo po novi, ki naj bi uzakonila že dosežene pridobitve našega revolucionarnega razvoja in postavila nove perspektivne smernice.

O predosnutku nove ustave in nalogah v zvezi z uvajanjem najširše razprave o njem je ponovno razpravljali Izvršni odbor OO SZDL Koper, ki je v ta namen imenoval poseben okrajni štab, ustrezen organizem pa so postavili tudi občinski odbori Socialistične zveze. Po že opravljenem delu in pripravah je videti, da bo razprava o predosnutku ustave obsegla prav vse članstvo Socialistične zveze in slihernega občana, saj je zanimanje za nove ustavne spremembe izredno veliko. Naš list bo razpravo spremljal ves čas in vabimo vse naše bralce, da svoje morebitne pripombe, ustrezen organizem pa so postavili tudi občinski odbori Socialistične zveze. Po že opravljenem delu in pripravah je videti, da bo razprava o predosnutku ustave obsegla prav vse članstvo Socialistične zveze in slihernega občana, saj je zanimanje za nove ustavne spremembe izredno veliko. Naš list bo razpravo spremljal ves čas in vabimo vse naše bralce, da svoje morebitne pripombe, ustrezen organizem pa so postavili tudi občinski odbori Socialistične zveze.

Predsednik Vrhovnega sveta ZSSR Leonid Brežnev, ki se te dni mudi na uradnem obisku v Jugoslaviji. Med drugimi kraji naše domovine je obiskal tudi Slovenijo. Postal je tudi častni meščan mesta Beograda. Obisk bo doprinesel k nadaljnjemu razvijanju prijateljskih odnosov med Sovjetsko zvezo in našo deželo, hkrati pa k utrditvi miru in mednarodnega sožitja v svetu

V PIRANSKI KOMUNI PRED OBČINSKIM PRAZNIKOM

Obsežne priprave na slavlje

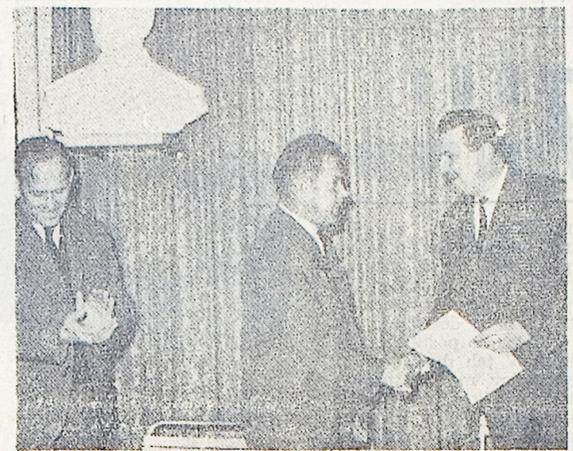
V dneh pred 15. oktobrom bo v piranski občini vrsta prireditev v počastitev občinskega praznika, ki ga v Piranu praznujejo v spomin na ustanovitev prve pomorske čete v okviru IX. korpusa NOV. Pri ObLO je bil imenovan poseben pripravljalni odbor, ki je že izdelal osnutek programa prireditev za to praznovanje. Slavlje bo trajalo pravzaprav več kot teden dni, ker bodo posamezne športne, kulturno-zabavne in druge prireditve ter manifestacije razporejene na posamezne dneve. Osrednji prireditvi bosta letos svečana otvoritev obnovljenih termalnih kopalj v hotelu »Palace« v Portorožu, v bodoče gotovo najprivlačnejši objekt tega našega letovišča, vsaj v posezoni, in pa otvoritev novega gasilskega doma v Piranu. Sploh bo imelo letošnje praznovanje občinskega praznika precejšen poudarek na

gasileh, ker sovpada praznik z desetletnico obstoja Prostovoljnega gasilskega društva Piran.

Julie

Minuli ponedeljek na seji občinskega ljudskega odbora v sejni dvorani koprške občine med volitvami novega predsednika ObLO inž. Slavka Gabrca

Pretekli ponedeljek sta oba zbora občinskega ljudskega odbora koprške komunne na skupnem zasedanju izvolila novega predsednika tega foruma inž. Slavka Gabrca. Slika kaže novega predsednika koprške občine (prvi od desne) takoj po izvolitvi, ko mu prvi k temu čestita podpredsednik ObLO inž. Franc Spacapan

Novi predsednik Občinskega ljudskega odbora Koper inž. Slavko Gaberc se je rodil leta 1921 v Mariboru kot sin železničarja. Po končani gimnaziji se je vpisal v Vojno akademijo in po kapitulaciji Jugoslavije prišel v vojno uletništvo. Ko se je leta 1942 vrnil v Maribor, je takoj šel za starši v Srbijo, kamor so bili ti preseljeni med prvimi Slovenci. V Nišu se je zaposlil kot železniški delavec in se vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Leta 1944 je stopil v partizane in bil sprejet v SKOJ. Po demobilizaciji leta 1945, tega leta je postal tudi član KPJ, se je vpisal na gozdarsko fakulteto v Zagrebu. Studije je zaključil leta 1950 in se kot gozdarski inženir zaposlil v sedanjem novomeškem okraju, od koder je leta 1952 prišel na Koprsko. Dolga leta je opravljal gozdarsko službo kot šef uprave za gozdarstvo pri OLO Koper, nazadnje pa je bil načelnik oddelka za gozdarstvo OLO Koper. Inž. Slavko Gaberc je znan gospodarstvenik, ki dobro pozna gospodarske in družbene probleme koprške komunne in okraja

KOPRSKA KOMUNA IMA NOVEGA PREDSEDNIKA OBČINSKEGA LJUDSKEGA ODBORA

Več pomembnih gospodarskih sklepov

Novi predsednik občine inž. Slavko Gaberc — O ukrepih za zmanjšanje posledic suše — O delu komisije za izvajanje določb o delitvi osebnega dohodka — Pritrditve k združenju »Galeba« in »Lože«, Tomosa in IMV in drugih

Na 64. seji obeh zborov občinskega ljudskega odbora v Kopru, ki je bila minuli ponedeljek, je bil za novega predsednika koprške občine in za novega člana okrajnega zbora OLO Koper izvoljen inž. Slavko Gaberc, znani gozdarski strokovnjak in dosedanjí načelnik za gozdarstvo okrajnega ljudskega odbora.

Odborniki so najprej poslušali obširno poročilo sveta za kmetijstvo in gozdarstvo o obsežnih ukrepih za zmanjšanje posledic suše, ki je letos napravila veliko gospodarsko škodo tudi v koprski komunni, nato pa so se seznanili s poročilom občinske komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka gospodarskih organizacij in ustanov ter s poročilom sveta za splošne in notranje zadeve o javni in prometni varnosti.

V štirih mesecih in pol je komisija za izvajanje predpisov o delitvi osebnega dohodka sklicala šest sestankov s predstavniki gospodarskih organizacij in ustanov in jih seznanila s smernicami za delitev čistega dohodka, nato pa je priredila več seminarjev za vodilne člane delavskih svetov in administrativne uslužbenke podjetij ter ustanov in jih seznanila z metodiko in načinom zbiranja potrebnega materiala in načinom tehnične izdelave analiz. Teh seminarjev se je udeležilo okrog 130 članov raznih kolektivov, ki so tudi med delom dobivali navodila komisije.

Po splošni oceni komisije je delo na analizah zaključnih računov za leto 1961 uspešno potekalo, predvsem v srednjih in večjih gospodarskih organizacijah. Komisija je analizirala 76 dokumentacij o delitvi čistega dohodka in na 43 dokumentacij je dala razne pripombe in priporočila zaradi nepravilne tehnične sestave ali zaradi nevsklajenosti delitve čistega dohodka s predpisanimi navodili.

V nadaljevanju, zasedanja obeh zborov so odborniki sprejeli več gospodarskih odločk, odločbo in poroštevni izjav gospodarskim organizacijam za najetje posojil.

Tako so med drugim potrdili sklep delavskih svetov o pripojitvi kavarne Loža v Kopru k hotelu Galeb, ki bo sčasoma postal močno gostinsko turistično podjetje. Predvidena je namreč pripojitev še dveh manjših gostišč in ureditev Ribje restavracije na Titovem trgu. To združevanje na-

rekuje potreba po večji rentabilnosti gostinske mreže, utrditvi raznih služb, po združitvi sredstev za nadaljnje investicije in možnosti formiranja močnejših skladov za šolanje gostinskih delavcev. Nadalje sta zbora potrdila sklepe delavskih svetov o pripojitvi Brivnice-česalnice Izola k Brivnici-česalnici Koper, sprejela sta odločbo o pripojitvi Vajenskega doma k Dijaškemu domu

zaradi znižanja režijskih stroškov in boljše izkoriščenosti prostorov ter odločbo o ustanovitvi komunalne skupnosti socialnega varovanja za območje občin Koper, Izola in Piran. Posebna točka dnevnega reda je bilo glasovanje o potrditvi sklepov delavskih svetov TOMOS Koper in Industrije motornih vozil Novo mesto o združitvi v novo podjetje, ki bo začelo obratovati z novim letom.

Na skupni seji obeh zborov je bil za novega načelnika oddelka za gozdarstvo občine imenovan dosedanjí vodja referata za družbeno načrtovanje Franc Skarza, za upravnika Dijaškega doma Franc Pavšič, dosedanjí upravnik Vajenskega doma, in za v. d. ravnatelja Mladinskega klubskega okrevališča »Debeli ritč« pri Koprpu dosedanjí uslužbenec OLO Ciril Kobal.

PRED DELOVNIMI KOLEKTIVI NOVA IN ODGOVORNA NALOGA

STATUTI GOSPODARSKIH ORGANIZACIJ

Minuli ponedeljek je okrajni sindikalni svet v Kopru priredil posvetovanje predstavnikov upravnih vodstev in sindikalnih podružnic večjih delovnih kolektivov koprškega okraja o pripravah za izdelavo statutih gospodarskih organizacij. Uvodoma je na posvetovanju, ki ga je vodila podpredsednica OSS Marija Vogrič, podal član komisije za gozdarstvo in delitev dohodka pri OSS Egon Prinčič nekaj misli o predosnutku nove ustave in o avtonomnih samoupravnih predpisih gospodarskih organizacij s posebnim poudarkom na njihove bodoče statute. Tudi živahna razprava se je v glavnem nanašala na vsebino statutih in na izmenjavo dosedanjih izkušenj pri njihovih sestavljanjih. Za sedaj so le večja podjetja začela z delom in več ali manj že izdelala brise statutih, podrobneje pa bo statute moč izdelati po sprejetju ustave in nekaterih novih gospodarskih zakonov ter predpisov.

V razpravi je bilo največ govora, kako naj bi statuti uredili in urejali položaj proizvajalca, ki se mora v kar največji meri zavedati pomembne vloge, ki jo ima v družbi kot upravljalec gospodarske enote. Vsa vprašanja udeležencev posvetovanja so jasno nakazala potrebo, da mora koncept statuta izhajati iz razprav vsega kolektiva in da naj sleherni proizvajalec pove svoje mnenje, ker se bo po tem čutil tudi odgovornega, da te notranje predpise podjetja spoštuje in jih nadalje izpopolnjuje. Zato je bilo poudarjeno, da naj ne bi osnutka statuta pripravljali le ozek krog strokovnjakov, pač pa vse politične sile v kolektivu, da bi bila statutu dana močna družbena vsebina.

Na posvetovanju je bilo sklenjeno pripraviti sindikalnim podružnicam, naj bo njihova sedanja najvažnejša naloga prirejanje razprav o predosnutku ustave in s tem v zvezi konkretizacija vsebine in oblike notranje zakonodaje gospodarske organizacije, ki jo bo vseboval statut podjetja. Zato naj bi v teh dneh sindikalne podružnice skupaj s strokovnimi kadri izdelale program razprav, ki bi bile v oktobru in novembru o predosnutku ustave, kot te-

meljne državne listine za izdelavo njihovih internih statutih, in razprav naj bi se udeležili vsi člani delovnega kolektiva. Posvetovanje je med drugim tudi priporočilo formiranje komisij za izdelavo osnutka statuta posamezne gospodarske organizacije in to v več variantah, da bi širša razprava omogočila oblikovanje enega izmed najpomembnejših gospodarskih instrumentov za oblikovanje notranjih odnosov med kolektivom.

TOMOS KOPER IN IMV NOVO MESTO —

združena v eno podjetje

Hkrati s spremembo v vodstvu do dokončno pogovorili tudi o teh variantah. Novo podjetje bo pričelo poslovati s 1. I. 1963, dotlej pa naj bi vse centralne službe TOMOS in IMV izvršile obračunske in ostale priprave za pričetek skupnega poslovanja.

(Nadaljevanje na 3. strani)

RAFAEL BARAGA

novi predsednik OBSS Postojna

Na nedavnem plenumu občinskega sindikalnega sveta v Postojni so med drugim razpravljali o analizi sedanjega gospodarskega stanja postojnske komunne, o izpolnitvi planov posameznih gospodarskih panog, predvsem pa o nalogah, ki jih imajo delovni kolektivi ter njihove sindikalne podružnice za doseg čimboljših proizvodnih uspehov. Člani plenuma so obravnavali tudi vlogo sindikata pri sedanji reorganizaciji socialnega zavarovanja, ko se formira komunalna skupnost socialnega zavarovanja s sedežem v Postojni. Ta skupnost bo zajela okrog 17.770 zavarovancev s področja postojnske, sezanske, ilirskobistriške in hrpeljske komunne. Plenum je na zasedanju izvolil za novega predsednika Rafaela Barago.

V KOPRU BO SVOBODNA CARINSKA CONA

V sekretariatu Zveznega izvršnega sveta za promet in zveze proučujejo možnosti za povečanje tranzitnega prometa in pripravljajo ustrezne ukrepe, med katerimi sodijo tudi predpisi, ki naj bi omogočili svobodnejši promet blaga v lukah in reških pristaniščih v okviru svobodnih carinskih con. V pripravljenih osnutkih predpisov je predvidena ustanovitev svobodnih carinskih con v Kopru, na Reki ter v beograjskem reškem pristanišču.

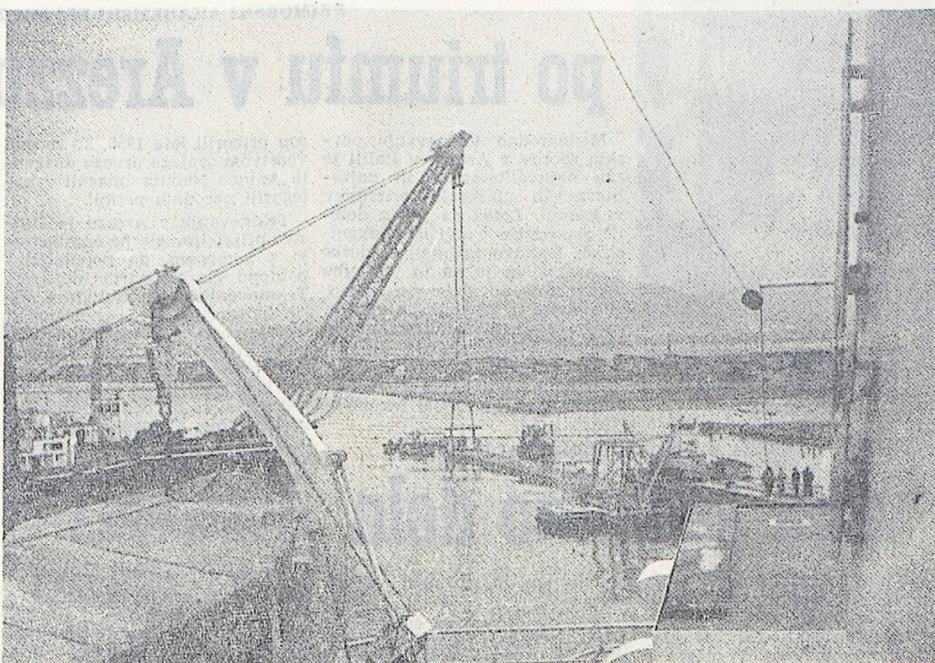
Združena v eno podjetje

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kako in čemu je prišlo do te spojitev? V vsem svetu je združevanje sorodnih gospodarskih organizacij, zlasti industrijskih, danes aktualno in v neposredni zvezi z načeli mednarodne delitve dela. Kooperativni sistem proizvodnje je sodobna oblika ustvarjanja gospodarskih dobrin ter najbolj zanesljivo jamstvo za uspešen razvoj in obstanek šibkejših podjetij, ki jih ogroža konkurenca. Naša mlada motorna industrija pa je spričo velikih, močnih in izkušenih inozemskih konkurenca, da se prav posebno zainteresirana, da se konkurenčno usposobi, ako se hoče obdržati na zunanjem tržišču. Pri tem pa odločata cena in kvaliteta. Združevanje sorodnih proizvajalnih podjetij pomeni pocenjevanje proizvodnje. TOMOS ima dokaj le deloma izkoriščen kapacitet. IMV pa prav zaradi pomanjkanja takih kapacitet ne more v celoti izpolniti letnega plana. Po drugi strani pa zopet IMV lahko nudi

Tomosu dragocene usluge in dopolnjuje njegovo proizvodnjo. Ali ni torej gospodarsko neprimerno bolj priporočljiva spojitev obeh podjetij kakor investiranje v nove kapacitete? Razen tega je tu še vprašanje deviznih sredstev, katerih nadomestilo je potrebno poiskati v čim tesnejšem medsebojnem sodelovanju sorodnih industrijskih strok. V združevanju je moč in praktično uveljavljanje tega načela terja čas, v katerem živimo. TOMOS in Industrija motornih vozil Novo mesto sta nastala in se razvijala pod precej enakimi pogoji. V boju za finančna sredstva, za strokovni kader in ostale eksistenčne pogoje sta si obe podjetji zagotovili dovolj izkušenj, da bosta sposobni tudi združenimi močmi premagovati vse težave in ovire in da bosta častno predstavljala mlado jugoslovansko motorno industrijo na domačem in zunanjem tržišču.

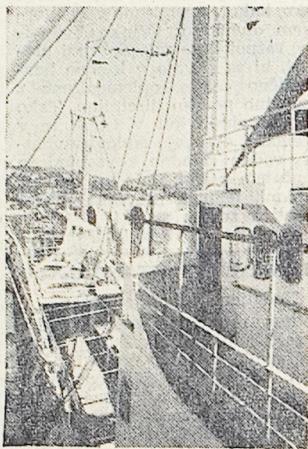
JAZ

Detalj iz izgradnje novega koprškega pristanišča

OB UGOTAVLJANJU OSEMMESEČNE REALIZACIJE LETOŠNJEGA DRUŽBENEGA PLANA NA POSTOJNSKEM

Pravzaprav niti ni tako slabo

Motorna ladja za Indonezijo »Bligose« je po splavitvi pred dnevi pritišla ob bok veliki tovorni ladji Jugolnije, ki jo Piranska ladjedelnica urejuje in popravlja za račun tega našega največjega pomorskega podjetja na Reki

Pri pregledu poslovanja gospodarskih organizacij postojnske komune v osmih mesecih letošnjega leta je občinski zbor proizvajalcev te dni ugotovil, da je letošnji celotni dohodek za 22% presegal lanskoletno realizacijo. Vendar nam ta podatek ne da prave podobe ekonomskega stanja naših gospodarskih organizacij, ker je takšna primerjava osnovana le na upoštevanju fakturirane, ne pa na osnovi vnovčene realizacije, kot jo zahtevajo naši novi gospodarski instrumenti za oblikovanje dohodka. Če upoštevamo vnovčeno realizacijo, je namreč rezultat nekoliko slabši, ker je bil za letošnje leto planirani celotni dohodek realiziran komaj za 48% in je samo za 8% višji od lanskoletne realizacije.

Zato bodo morale gospodarske organizacije postojnske občine z

večjo prizadevnostjo finančno-komercialnih služb in delovnih kolektivov sploh prilagoditi svoje poslovanje pri oblikovanju dohodkov novemu gospodarskemu sistemu, da se ne bi pojavljale nepotrebne težave, kot so številni dolžniki, premalo sredstev za izplačilo osebnih dohodkov ob letnem ugotavljanju gospodarskega uspeha tega ali onega podjetja itd.

Gospodarska analiza kaže, da so bili v zadovoljivi višini realizirani narodni dohodek, dohodek in čisti dohodek, saj znaša indeks narodnega dohodka 116, dohodka in čistega dohodka pa celo 122. Prav tako hitro raste indeks osebnega dohodka, morda nekoliko prehitro, kar ni v skladu z indeksom narodnega dohodka. Letni plan narodnega dohodka je bil namreč izpolnjen v višini

52 odstotkov, kar je za 2,5 odstotka manj kot celotni dohodek, medtem ko je bil dohodek izpolnjen v višini 53 odstotkov, čisti dohodek pa v višini 59 odstotkov.

Industrijska proizvodnja je v prvem polletju dosegla raven lanskoletne proizvodnje v istem obdobju z 90,4 odstotka, letni plan industrije pa je bil dosežen s komaj 43,4 odstotka. To opozarja, da bo potrebno v prihodnjih mesecih nadoknaditi zamujeno, kar ne bo težko, saj je industrija v postojnski komuni v juliju in avgustu že izboljšala dinamiko proizvodnje nasproti minulemu letu za 4,2 odstotka in je konec avgusta dosegla 60,3 odstotka izpolnitve letošnjega plana. Če bodo v postojnski občini vsaj ohranili tak tempo proizvodnje, kot je bil v minulih dveh mesecih, potem bodo plan za nekaj odstotkov celo prekorčili.

Za primer naj bo podjetje lesne industrije Javor v Pivki, ki je junija doseglo 45-odstotno izpolnitev plana, julija pa že 56,7 odstotka ali z drugimi besedami, da je bila mesečna obveza proizvodnje za več kot dva odstotka višja, kot znaša proporcionalna mesečna naloga. V drugih podjetjih postojnske občine je bila proizvodnja na ravni prejšnjih mesecev, vendar se je stanje v juliju in v avgustu precej izboljšalo.

V kmetijski proizvodnji je težko dati ob koncu prvega polletja oziroma ob koncu osmih mesecev

kakršnokoli analizo, saj ta panoga gospodarstva pokaže realno sliko šele v pozni jeseni, ko so zaključeni odkupi. Nekaj »spodrs-ljajev« je bilo v Perutinarskem zavodu »Kras« Pivka, pri čemer je treba upoštevati prepočasno graditev objektov farme, spomladansko slabo vreme, kar je v veliki meri vplivalo na nemoteno delo te kmetijske organizacije in nezdrave odnose v podjetju.

Posebno zadovoljiv uspeh je v prvem polletju doseglo gozdarstvo. Tako je Gozdno gospodarstvo Postojna v šestih mesecih letošnjega leta doseglo plan poseka iglavcev v višini 66 odstotkov, poseka listavcev v višini 30 odstotkov, a v avgustu že pri iglavcih 84,9 odstotka in pri listavcih 43,3 odstotka. (V prihodnje pa velja bolje poskrbeti za pravočasno dostavo lesa v predelavo in za čimbolj kakovostno in količinsko poseko listavcev.)

Gospodarske organizacije postojnske komune so do konca julija dosegle plan izvoza v višini 55 odstotkov. Največji uspeh je doseglo Gozdno gospodarstvo s 60 odstotki letnega izvoznega plana, sledijo pa Perutinarski zavod »Kras« Pivka z 58 odstotki, Zagarsko podjetje v Postojni s 40 odstotki in Kmetijska zadruga Postojna, ki je izvozila raznega blaga za okrog 200 tisoč dolarjev vrednosti. Člani zbora proizvajalcev so ob proučevanju teh po-

(Nadaljevanje na 4. strani)

NA POSTOJNSKEM SE VEDNO HUDA STANOVANJSKA STISKA

Spričo potreb premalo dobre volje

Tudi na Postojnskem, posebno pa v Postojni, je eden izmed najbolj perečih družbenih problemov stanovanjsko vprašanje. Naglo naraščanje števila prebivalcev in zelo star stanovanjski fond, ki daje kaj malo denarnih sredstev na račun najemnin, slabo vzdrževanje zgradb in še vrsta drugih problemov postavlja upravni odbor Stanovanjskega sklada Postojna pred vrsto nalog, ki bi jih bilo treba prej ko mogoče rešiti. Toda za uspešno reševanje stanovanjskih problemov je potrebno razen zbiranja sredstev tudi še boljše gospodarjenje z njimi, kot je bilo doslej, in več prizadevnosti občanov za njihovo poglobljanje v to problematiko, ki je ena izmed osnovnih vej družbenega standarda.

Postojnski Stanovanjski sklad ima okrog 600 milijonov dinarjev vseh sredstev, kar je odločno premalo, posebno še, ker je zaradi njihovega slabega priliva trenutno še za okrog 80 milijonov dinarjev izdanih več kritik za že odobrena posojila, kot jih sklad zmora. Delno bi bilo možno to razliko zmanjšati, če bi bila stanarina ekonomska, tako da bi lahko zadostili osnovnim zahtevam reprodukcije stanovanj in dobili tudi več sredstev za Stanovanjski sklad, ki ne bo mogel v letošnjem letu odobriti niti najmanjšega posojila.

Zanimivi so podatki iz analize prisilcev za stanovanja glede na njihove povprečne osebne dohodke: Prosilcev, ki imajo do 15 tisoč dinarjev mesečnih osebnih dohodkov, je 3,16%, od 15 do 20.000 dinarjev 17,30%, od 20 do 25.000 dinarjev 31,80%, od 25 do 35.000 dinarjev 32,90%, od 35 do 45.000 dinarjev 8,20%, od 45 do 55.000 dinarjev 4,40% in več kot 55.000 dinarjev 2,30%, se pravi, da je največ onih, ki imajo od 15 do 35 tisoč dinarjev osebnih dohodkov. Največ prisilcev, in to 57,31 odstotka, so družine s tremi ali štiri člani. Sedaj pa se postavlja vprašanje, kakšna naj bo stanarina v novih hišah, da bo ustrezala finančni zmogljivosti prisilca, da bo ekonomsko utemeljena itd., če je znano, da so gradbeni stroški zelo visoki.

Analiza je pokazala tudi, da večina gospodarskih organizacij in

ustanov ne predvideva nobenih sredstev za reševanje stanovanjske problematike lastne delovne sile, kar je vse graje vredno, zlasti kar zadeva večja podjetja, ki imajo stalne težave z namestitvijo svojih delavcev in uslužbencev. Oglejmo si samo plan stanovanjske gradnje za obdobje 1963 do 1965, ki omenja gradnjo 216 stanovanjskih enot s povprečno ceno enote 2,8 milijona dinarjev. Ta plan predvideva gradnjo 60 garsonjer, 38 enosobnih, 48 dvosobnih in 70 trosobnih stanovanj. In za uresničitev tega (skoraj minimalnega) plana bo moral upravni odbor Stanovanjskega sklada poglobljeno zasledovati in širiti politiko dodeljevanja sredstev za gradnjo stanovanjskih zgradb, seveda če bodo vodstva podjetij pomagala s svojimi skladi, in dati prednost tistim investitorjem, ki bodo kreditno sposobni nuditi

najmanj 50 odstotkov lastne udeležbe. Razen tega bo morala uprava Stanovanjskega sklada preskrbeti takšne projekte stanovanjskih zgradb, ki bodo omogočili cenejšo gradnjo stanovanj predvsem za delavce, ki s sedanjimi osebnimi dohodki ne morejo plačati visoke najemnine.

VELIKI IN MALI PROBLEMI NAŠEGA RIBIŠTVA

Vse okrog lova na ciple

V sklop kmetijske zadruge Lucija sodi tudi sekcija, ki se ukvarja z lovom na ciple. Ta lov se ponavlja vsako leto ob skoraj istem času, v mesecu februarju. Nanj se pripravljajo ribiči že na jesen, ko začne čuvati del piranskega zaliva, ki postane tako za nekaj mesecev rezervat za ciple. Lov je

potem opravljen v enem samem dnevu, lahko rečemo, da potegnejo ribe na suho z enim samim potegom mreže. Ceravno ulov ciple plov iz leta v leto hudo niha, se povprečno giblje okrog sedem do osem vagonov. Priznati moramo, da to ni majhen ulov in tudi ne majhen zaslužek.

Sedanji način pripravljanja na to operacijo je nesodoben in terja veliko truda in ekipo treh ali štirih ljudi, ki morajo skoraj pet mesecev čuvati rezervat. Za končno pripravo je treba usposobiti mreže in potrebne ladje. Vse te dolgotrajne priprave so potrebne, ker bi se sicer februarški lov utegnil izjaloviti.

Proces zbiranja ciplov v rezervat je postopen. Cipli in njim sorodne ribe si začno iskati prostor za prezimovanje že jeseni. Najraje si izberejo takšno prezimovališče, kjer je priliv sladke vode. Vsa znana lovišča imajo takšne pogoje, pa najsi bo to Piranski zaliv, lovišče pri Novemgradu ali lovišče pri Trliču ob izlivu Soče.

Letnega prirastka ciplov na področju severnega Jadrana je približno za 700 ton. Dobrašen del tega prirastka ribiške mreže niti ne ovoha, zato se nam vprašanje, kako povečati ulov, pojavlja samo od sebe: mar ne bi kazalo urediti za ciple vabljivega in primerne prezimovališča?

S poglobljanjem morskega dna za novo pristanišče v Kopru smo ustvarili pogoje za novo zbirališče ciplov. Tudi tukaj imamo naraven pritok sladke vode v morje, kar je ugoden pogoj za prezimovanje ciplov in njim sorodnih rib. V nekaj letih bodo tod dozoreli pogoji za lov na ciple, ki bi jih lahko ujeli za nekaj vagonov.

Ker nas pri tem zanima predvsem finančni učinek lova na ciple, si moramo zastaviti vprašanje, kako organizirati lov, da bi mogli iz takšnega rezervoarja, lovit ribe v več posegih v teku enega meseca. Glede prodaje ne bi imeli težav. Ciple bi mogli plasirati v Trstu, ki je stalen odjemalec naše ribe, po ugodni ceni pa bi jih lahko prodajali tudi na področju vsega gornjega Jadrana. Umetno prezimovališče bi se kmalu rentiralo; morje je odprto za vse in tega, kar ne bomo ulovili mi, bodo ulovili drugi.

F. S.

NAŠ GOSPODARSKI KOMENTAR

Zavestni naperi rodijo sad

Te dni lahko čitamo podatke, ki govore o zelo dobrem, razgibanem in uspešnem gospodarskem razvoju v zadnjih mesecih. Tudi v mesecu avgustu, ki je kot prejšnji navadno zaostajal zlasti v proizvodnih uspehih, smo letos dosegli izredno dobre rezultate, ki so v naši republiki za 12% višji kot lani v istem času, v vsej državi pa je ta odstotek nekoliko nižji. Velike uspehe smo dosegli tudi v zunanjetrgovinskem poslovanju, saj se je v prvih osmih mesecih letos izvoz dvignil za 10%, uvoz pa le za 6,5%. Kot vemo, je bilo to razmerje navadno obratno.

Toliko številke oziroma podatki, ki povedo le splošno o gibanju gospodarstva, a so za njegovo zasledovanje važni. Za temi podatki se skrivajo mnogi naperi, ki so bili vloženi za to, da bi se stanje tako v proizvodnji kot tudi v zunanji trgovini zboljšalo. Znano je namreč, da je bilo stanje v prvih mesecih letošnjega leta precej slabo, kar je povzročilo resno skrb: kako in koliko bomo izvršili predvidene planske naloge. Med vzroki za začetne težave smo navajali v prvi vrsti nove gospodarske

ukrepe, ki zahtevajo prilagoditev gospodarjenja naših gospodarskih organizacij novim pogojem in pa težave zaradi uvoza surovin in reprodukcijskega materiala zaradi pomanjkanja deviz. Postopno se je stanje zboljševalo in sedaj lahko govorimo, da je razvoj ugoden.

Brez dvoma je precejšnja zasluga za ugodnejši razvoj — tako v proizvodnji kot v zunanjetrgovinskem poslovanju — v akcijah pristojnih organov in zbornic, katerih namen je bil pomagati podjetjem iz prvih težav. Tako je sedaj pred zaključkom ponovna akcija, katere namen je zboljšati zunanjetrgovinsko poslovanje in povečati izvoz. Ta akcija je skupno s prvo mnogo pripomogla pri iskanju novih virov in možnosti v omenjenem pogledu. Že takoj pri tem pa je treba omeniti, da sedanje akcije v omenjenih smereh ne smejo ostati kot enkratni kampanjski poskusi, temveč je treba sedanje skušnje izkoristiti, napore pa povečati in ostati morajo stalna praksa naših podjetij, da ne bomo v prihodnje ponovno prisiljeni zaradi skokovitih pojavov v

gospodarstvu posegati v njegov razvoj s kakršnikoli ukrepi.

Ko smo tako dosegli letos uspehe, ki nam dajo lahko samo spodbudo, moramo opozoriti na drugo vprašanje, ki se je v zvezi s tako ugodnim razvojem pojavilo v zadnjih mesecih in ki postaja vedno bolj pereče. Večanje zalog v gospodarstvu, ki so celo za 58% višje kot konec lanskega leta, zahteva nujno, da se skladno z večanjem proizvodnje poveča tudi potrošnja. Ta je kot vidimo v velikem zastanku posebno še zato, ker je letos zelo padla investicijska potrošnja. Po mnogih napovedih se bo stanje tudi v tem pogledu kmalu zboljšalo, ker pričakujemo močnejšo investicijsko gradnjo, obenem pa pričakujemo tudi dvig potrošnje blaga, namenjenega široki potrošnji. K takemu prepričanju nas silijo ugotovitve o povečanih gradnjah in o zvišanju dohodkov prebivalstva, obenem pa podatki o stalnem višanju potrošniških kreditov, ki bodo ob koncu leta za 40 milijard višji kot lani v istem času.

-žj-

7 DNI DOMA

● V Bukovju pri Frankolovem (okraj Celje) so te dni odprli novo ribogojnico, ki je največja v naši državi. Na okrog 4 hektarjih zemljišča je 26 ribnikov in sodobno urejena hladilnica. To ribogojnico so začeli graditi leta 1954. Že letos bodo iz nje potegnili okrog 5 tisoč kilogramov rib in približno milijon iker. Ta ribogojnica je velikega gospodarskega pomena za sistematično gojenje rib v Sloveniji, predvsem kalifornijskih posrtrvi, smoj, ščuk, krapov in lin.

● Komaj se je zaključila letošnja turistična sezona na Bledu, že so stekle priprave za prihodnjo turistično sezono. V teku so že izdelave načrtov dopolnilnih gradenj večjih gostinskih obratov, kar bi veljalo okrog 244 milijonov dinarjev. Razširiti namreč nameravajo hotel Park za 30 ležišč, nad sedanjimi trgovskimi lokali bi zgradili še tri nadstropja, kjer bi bilo prostora še za okrog 100 ležišč, obnoviti nameravajo depandanso Trst in dograditi novo krilo hotela Jelovica. V zimski sezoni bodo obratovali vsi gostinski obrati razen hotelov Park in Triglav.

● Minuli teden je bil v Gornci Radgoni prvi Pomurski sejum potrošniškega značaja, saj je bil v veliki meri založen z blagom široke potrošnje in je pokazal velike gospodarske dosežke Pomurja. V okviru sejma so bile tudi živinorejska razstava, tekmovalje traktoristov in razna posvetovanja kmetijev. I. pomurski sejum je na otvoritvi privabil tudi politične in gospodarske kroge iz sosednje Avstrije, s katero murskoboški okraj navezuje vse bolj tesne gospodarske stike na osnovi maloobmejnega blagovnega prometa.

● V Sloveniji je občutno pomanjkanje žveplene kisline in zato pripravljavci v metalurško-kemični industriji Cinkarne v Celju investicijski elaborat z vso potrebno dokumentacijo za gradnjo še ene kontaktne naprave za žvepleno kislino, ki bi imela letno zmogljivost okrog 100 tisoč ton. Pričakovati je, da bodo nove naprave začeli graditi prihodnje leto, tako da bi povečala proizvodnja žveplene kisline stekla leta 1965.

● V Opatiji je bilo te dni III. posvetovanje jugoslovanskih strokovnjakov za hidravlične preiskave. Na posvetovanju je bilo ugotovljeno, da ta znanstvena panoga ne zaostaja več za dosežki strokovnjakov v tehnično najbolj razvitih državah in ni več potrebno njihove sodelovanje. Naši strokovnjaki za hidravlične preiskave v ljubljanskem, zagrebškem in sarajevskem inštitutu so namreč opravili ustrezne hidravlične raziskave v zvezi z gradnjo energetskih objektov in pristanišč v naši državi ter pripravili študije za Libanon, Sirijo, Gano, Zahodno Nemčijo, Svičo, Pakistan, Etiopijo itd.

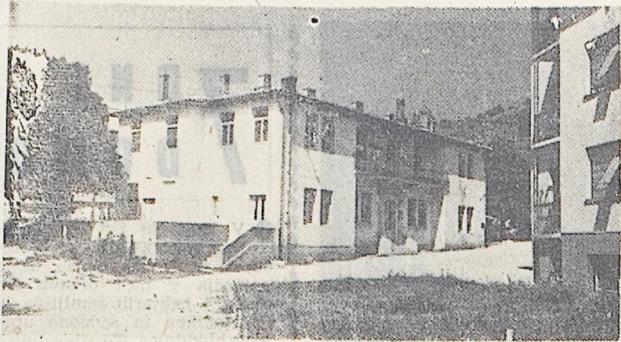
● Mariborsko podjetje Metalna je te dni v reškem pristanišču organiziralo demonstracijo 3-tonskega pristaniškega žerjava, ki ga je delovni kolektiv tega podjetja zgradil v svojih delavnicah in je prvi pristaniški žerjav, izdelan v naši državi. Strokovnjaki so se o delovanju tega žerjava zelo pohvalno izrazili.

● Zavod LR Slovenije za statistiko je ugotovil, da je bil v avgustu skupni indeks cen za živiljenjske stroške v štiričlanski družini za en odstotek nižji od indeksa cen v juliju, vendar je bil v primerjavi z avgustom lani za 10 odstotkov višji. Znižanje stroškov gre v glavnem na račun znižanja cen povrtnin, sadja in delno vrtnin. V letošnjih osmih mesecih so se povečali skupni živiljenjski stroški v štiričlanski družini v primerjavi z ustreznim lanskim razdobjem za 15 odstotkov.

● V splitski ladjedelnici so pred kratkim splavili tanker Nowowieski, to je zadnji iz serije sedmih tankerjev, ki jih je pri nas naročila poljska trgovska mornarica. Trampler ima 12.800 ton nosilnosti.

● V ulcinjskih solinah bodo letos poželi 40 tisoč ton morske soli, kar bo predstavljalo svojevrstni rekord. Lani je proizvodnja soli znašala komaj 19 tisoč ton, ker je bilo vreme za solinarje veliko manj ugodno, kot je bilo letos. Zato predvidevajo, da bo letošnja skupna proizvodnja morske soli v Jugoslaviji preseгла 80 tisoč ton, od tega so samo piranske soline požele 25 tisoč ton.

naročite tudi svojem prijateljem v tujini!

Poslople otroškega vrta v Ilirski Bistrici dela na zunaj kraj žalosten vidi s svojimi zapuštenimi zidovi in luščenim se ometom, veliko bolje pa ni tudi v njegovi notranjosti, saj od znanega potresa pred desetimi leti ni bilo več pobeljeno, zdaj pa tudi nima zredstev za te namene in grozi se nadalje ostati takšno oziroma propadati naprej

SERVISI SO BILI PRVA STOPNJA RAZVOJA STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

Zdaj je na vrsti socialno delo

Tema razprave na zadnji seji Okrajnega sveta za socialno varstvo je bila socialno delo v stanovanjskih in krajevnih skupnostih. V našem okraju imamo 13 stanovanjskih skupnosti. Svoje delo so ti novi organizmi neposredno upravljavci in sodelovanja državljanov usmerili v prvi vrsti na ustanavljanje raznih servisov, ki naj bi bili v pomoč gospodinjstvom in zaposlenim materam. Ti servisi so se več ali manj uveljavili in ostali do danes poglavita dejavnost stanovanjskih skupnosti. Vseh servisov je v našem okraju 23.

Vendar pa bi bil že čas, da bi stanovanjske skupnosti odločnejše posegle tudi na druga področja, zlasti na področje socialnega dela. Ponekod so v ta namen že imenovali komisije za socialno delo, niso pa povsod izdelali programov dela na osnovi analize potreb na terenu. Tako so v Kopru imenovali komisijo za varstvo in vzgojo otrok, ki bo skrbelo za povezavo otroških ustanov s šolo, z DPM in z organizacijo L.M. Za socialno delo pa predvidevajo 5 komisij, ki se pa še niso formirale. V Izoli pripravljajo petčlansko komisijo za socialno delo. Do zdaj je prevzela stanovanjska skupnost skrb in vodstvo otroškega vrta, h kateremu so priključili tudi Otroški dom Izola ter imenovali za obe ustanovi skupni upravni odbor. Pri piranski stanovanjski skupnosti imajo komisijo za skrb socialno ogroženih oseb, niso pa še našli povezave z organi socialnega varstva pri ObLO.

Pri vseh začetnih prizadevanjih za organizacijo in uresničitev socialnega dela bi morale biti stanovanjske skupnosti deležne vsestranske pomoči. Za izvedbo obsežnih nalog, ki jih nalagata komunam resoluciji Izvršnega sveta Ljudske skupščine Slovenije o socialnem in otroškem varstvu, bo treba najti skupno pot vseh pristojnih činiteljev in organizacij, ki naj poskrbe, da se bo socialno delo v stanovanjskih skupnostih pravilno organiziralo in razmahnilo. Zato bo treba pritegniti k sodelovanju vse tiste, ki skrbijo za mladinsko varstvo, tiste, ki imajo v svojem programu socialno delo, pa tudi gospodarske ustanove in podjetja.

Svet za socialno varstvo predlaga še, naj bi ob tej koordinaciji začeli po vseh komunah z naslednjim in sistematičnim organiziranjem socialnega dela v stanovanjskih skupnostih. Tako pri stanovanjskih kot pri večjih krajevnih skupnostih naj bo komisija za socialno delo. Važen je izbor ljudi v to komisijo in njihovo sistematično usposabljanje, kajti le tako bodo lahko ob pomoči gospodarskih, družbenih in političnih organizacij širile svoje delo na področju otroškega, mladinskega in splošnega socialnega varstva. Za svoje delo naj sestavijo komisije program, ki bo vključen s potrebami in možnostmi. Pri njegovi sestavi naj sodelujejo upravni organi za socialno varstvo, zainteresirane družbene in politične organizacije. Tako temeljito pripravljene in sestavljene programe naj sprejemajo sveti za social-

Mednarodno tekmovanje pevskih zborov v Arezzu v Italiji je ena najkvalitetnejših in najzahtevnijih glasbenih prireditev v Evropi. Letos ga je že desetič zapovrstjo v avgustu organiziralo Društvo prijateljev glasbe iz Arezza, ki je na to jubilejno tekmovanje povabilo vse zmagovite zbere iz poprejšnjih tekmovanj — med njimi tudi Primorski akademski zbor »Vinko Vodopivec« iz Ljubljane.

»Vodopivci« so si pravico do sodelovanja na letošnjem tekmova-

PRIMORSKI AKADEMSKI PEVSKI ZBOR »VINKO VODOPIVEC« ODHAJA

po triumfu v Arezzu na turnejo v Egipt

nju priborili leta 1958, ko so pod vodstvom svojega prvega dirigenta Antona Nanuta zmagali v kategoriji narodnih pesmi.

Tekmovanje v Arezzu je Društvo prijateljev glasbe organiziralo z namenom, da popularizira polifono glasbo starih mojstrov. Tekmovanje se je odvijalo v štirih kategorijah: v I. so nastopili mešani zbori, v II. moški in v III. kategoriji ženski zbori z obveznimi polifonimi skladbami; v četrti kategoriji pa so nastopali vsi zbori. Peli so narodne pesmi svoje domovine. »Vodopivci« so tekmovali v dveh kategorijah. V drugi kategoriji so z dvema obveznima in Gallusovim motetom »Ante luciferum« med devetnajstimi najboljšimi zbori iz prejšnjih let dosegli s 83 točkami

ODLIČNO TRETJE MESTO,

takoj za španskim zborom Coro Easo iz San Sebastiana. V IV. kategoriji pa so med petintridesetimi zbori z Mokranjčev »Prvi rukovet« in T. Skalovskega »Makedonskim orom« dosegli sijajno peto mesto. Pred njimi so bili Španci s 95 točkami, Bolgari s 94 točkami, madžarski zbor s 93 točkami, Hor beograjskih madrigali-

stov z 92 — in Vinko Vodopivec z 91 točkami.

Uspeh naših pevcev bo še bolj očitno, če omenimo, da se je letošnjega tekmovanja udeležilo 52 zborov iz 12 držav Evrope in Amerike, skoraj vsi zmagovalci iz prejšnjih let. Dvig kvalitete zborov samega, požrtvovalnost pevcev in njihovega dirigenta Braneta Demšarja se pokaže še v jasnejši luči, če povemo, da so Vodopivci leta 1958 zasedli prvo mesto z 82 točkami, letos pa so bili s 83 točkami v II. in 91 točkami v IV. kategoriji »šele« na 3. oziroma 5. mestu. Omenimo lahko še to, da sta se tega tekmovanja udeležila tudi Hor beograjskih madrigalstov in moški zbor »Vladimir Nazor« iz Zagreba, ki sta ob odhodu na tekmovanje zviška gledala na Vodopivce. Ti pa so si priborili diplomu in denarno nagrado 100.000 lir, Beograščani so v svojih kategorijah zasedli 4., 5. in 7. mesto, Zagrebčani pa 8. in 16. mesto.

Predstavnike zboru je sprejel župan Arezza, bili so na sprejemu pri prefektu pokrajine, imeli so intervju za rimsko televizijo in tržaški radio. Vsekakor pa jim bo ostalo v lepem spominu tudi

priznanje, ki jim ga je dal sam predsednik italijanske republike prof. A. Segni, ki je najboljšim zborom osebno čestital in razdelil medalje.

Na zaključnem koncertu, ki so ga imeli zadnji večer v Arezzu zmagovalci prejšnjih tekmovanj, je vsak zbor zapel tri pesmi. Ko so Vodopivci odpele zadnjo pesem, se val navdušenja v dvorani ni polegal, dokler niso zapeli še dveh. Ena od teh je bila seveda njih himna ZABE, ZABE, tako priljubljena, tako znana. Bil je to edini zbor, ki je moral dodati še dve pesmi. In prav zato tudi ni čudno, da so jih povabili prihodnje leto na študentski festival v Torino in gostovanje v Monfalcone. Po takem uspehu so si pevci ogledali še Rim, Firence in Trst, kjer so posneli za radio Trst krajši spored jugoslovanskih narodnih pesmi, zvečer pa so v dvorani 1. maj priredili celovečeren koncert. Pisati o uspehu tega koncerta bi pomenilo ponavljati vse, kajti Primorski dnevniki je uporabil že vse možne superlative. S temi lovorikami bodo Vodopivci odpovali v začetku novembra NA TURNEJO V EGIPET, kjer bodo predstavili našo pesem tako, kakor je zapisano v Primorskem dnevniku: »Vinko Vodopivec razpolaga z zelo dobrimi glasovi, ki se zlivajo v krasno harmonično celoto, oplemeniteno z vzgledno pevsko disciplino. Tako v pianisimih kot v fortih in v prehodih dosegajo čudovite učinke, vedno skladne z vsebino in značajem pesmi. Zato ne poje po šabloni, temveč je vsaka pesem umotvor zase...«

Franka Tomšič

PRAVZAPRAV NI TAKO SLABO

(Nadaljevanje s 3. strani)

datkov priporočili gospodarskim organizacijam, naj skušajo čimveč svojih izdelkov prodati v tujino. Nadalje so bili odborniki mnenja, naj bi v prihodnje še bolj usmerili pozornost k spremljanju vseh gospodarskih dogajanj od proizvodnje preko produktivnosti in nenehnega proučevanja ekonomskih vprašanj, do razširjenja komercialne službe na domačem in predvsem tujem trgu. Živahna razprava o predloženi analizi trenutnega gospodarskega stanja postojnske komunje je nakazala vrsto nalog, ki jih bodo morali opraviti delovni kolektivi. Predvsem bo potrebno večje angažiranje samoupravnih organov in siehnerga člana delovnega kolektiva v posamezni gospodarski organizaciji, da bo naloga, ki so jo prevzeli na svoja pleča v začetku letošnjega leta, ne samo izpolnjena, pač pa vsaj v nekaterih vejah gospodarstva tudi prekoračena. Sedanja analiza opozarja delovne kolektive postojnske komunje na hitrejši tempo prilaganja novemu ekonomskemu gibanju in k odločnejšemu odstranjevanju vseh tistih vplivov, ki zavirajo nadaljnjo izgradnjo komunalnega sistema

R. R.

Tekmovanje traktoristov v Ilirski Bistrici

Združjenje traktoristov in kmetijskih strojnikov ilirskobistriške občine je priredilo v Ilirski Bistrici minulo nedeljo ob sodelovanju občinskega odbora Ljudske tehnike in Kmetijske zadruge »4. junij« Ilirska Bistrica veliko traktorsko tekmovanje. Tekmovanja se je udeležilo 13 traktoristov kmetijske zadruge »4. junij« iz Ilirske Bistrice in 6 pionirjev iz ilirskobistriškega in knežkega področja.

Tekmovanje je bilo zelo dobro organizirano, tekmovalci pa so bili zadovoljni zlasti tisti, ki so prejeli dokaj lepe nagrade, ki jih je dala kmetijska zadruga. Tako so v skupini tekmovanja odraslih prejeli denarne nagrade zmagovalca Jakob Jaksetič, drugoplasirani je bil Franc Iskra in tretji je bil Rado Kukovec, vsi traktoristi KZ »4. junij« Ilirska Bistrica. Med pionirji so bili prvi Kirn iz Ilirske Bistrice, drugo in tretje mesto pa sta si delila pionirja Macaroli in Urbančič, oba iz Knežaka.

Traktoristi kmetijske zadruge so tekmovali v cestno-prometnih predpisih, motoroznanstvu, agrotehniko, oranju in spretnostnih vožnjah, medtem ko so tekmovali pionirji v cestno-prometnih predpisih in tehniki vožnje s traktorji Ferguson 35. Dokaj kritična je bila ugotovitev, da traktoristi kmetijske zadruge »Tone Tomšič« iz Knežaka niso bili zastopani na

tem tekmovanju, temveč sta njih zastopstvo prevzela pionirja, ki sta tudi osvojila drugo in tretje mesto.

Po končanem tekmovanju je občinski odbor Ljudske tehnike priredil za vse udeležence tekmovanja skupno zakusko in poskrbel za podelitev diplom prvoplasiranim tekmovalcem. J. K.

Berite in širite

OB TEDNU GLUHIH V KOPRSKEM OKRAJU

Ugoden nakup slušnih aparatov

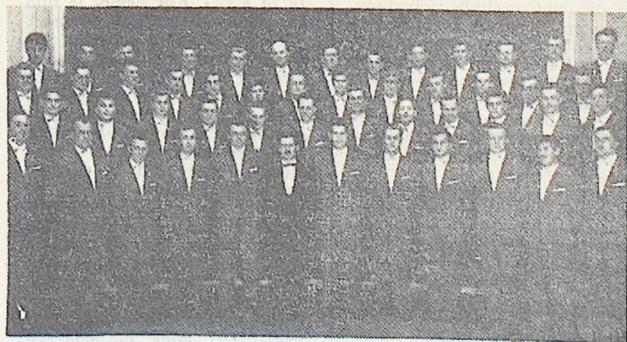
Kot vsako leto je tudi letos zadnji teden v septembru »Teden gluhih«, zadnja nedelja pa mednarodni »Dan gluhih«. To naj bi bila nekaka zunanja manifestacija te organizacije, v katero je včlanjenih 40 držav, med temi tudi Jugoslavija.

Na svetu je veliko glušcev (pravijo, da okrog 50 milijonov), v našem okraju pa jih je okrog 230. Za te invalide sluha in govora skrbijo posebne šole (v Sloveniji so v Ljubljani in v Portorožu) in rehabilitacijski centri, tako da se veliko takih ljudi lahko zaposli na delovnih mestih. Pri nas jih je 21 zaposlenih v rednem delovnem razmerju, več je sezonskih delavcev, prvič pa so podjetja letos sprejela pri nas v uk 6 vajencev.

V Kopru imamo okrajni odbor Zveze gluhih Slovenije, ki skrbi za pomoč svojim članom. Otroke pošilja v šolo (v Portorožu jih je letos 7, v Ljubljani pa 2), odrasle pa v rehabilitacijski center ali pa poskrbi za njihovo zaposlitev. Ugodnost, ki jo nudi letos Zveza gluhih, je nabava slušnih aparatov. Interesenti jih lahko naročijo pri Zvezi in jih plačajo v treh zaporednih obrokih. Tudi cene so zelo ugodne, to se pravi znatno nižje, kot so bile doslej. Tako dobijo lahko člani aparat 1 W Multiton Transistor za 20.000 din, aparat 1 1/2 W Aditone 607/1 (mala baterija) za 24.500 din, aparat Philips za 26.000 din, Aditone 605 (zaušnice) za 38.000 in Aditone 600 (očala) za 45.000 dinarjev.

Ugodnosti pri nabavi teh aparatov so ponoven dokaz družbene skrbi za invalide sluha.

Bogomil BITEZNIK

Primorski študentski pevski zbor »Vinko Vodopivec«

KAKO OMOGOČITI LETOVANJE INDIVIDUALNIM TURISTOM

Posebna skrb vse naše družbe

Ko ugotavljamo pri analizi letošnje turistične sezone na naši obali zmanjšanje števila domačih turistov, se nam samo po sebi vsiljuje vprašanje, kje naj poiščemo vzroke za ta pojav. Najčestejše omejitve krivcev so našim delovnim ljudem nedosegljivo visoke cene v gostinskih turističnih podjetjih. Kot drugo krivdo navajamo prehajanje počitniških domov na ekonomične cene. Nekateri kolektivi so regrese znižali ali so jih celo opustili. Tudi razmerje med dohodki in izdatki se je za nekatere kategorije poslabšalo. Tako so si mnogi premislili in niso odšli na letovanje, ali pa so poiskali cenejšo možnost.

Podrobnejša proučitev podatkov o letošnjih gostih in nočitvah pri nas nam pa pokaže, da izpadek ni šel toliko na račun počitniških domov, marveč bolj individualnih gostov. Medtem ko so imeli prejšnja leta še znatno število domačih individualnih letoviščarjev, so jih letos vpisali v svoje knjige zelo malo. In vendar je tudi letos letovalo znatno število teh ljudi na morju; samo ne pri nas. Kje torej?

Po dobljenih informacijah so si poiskali ti naši ljudje cenejše letovanje v prvi vrsti po vaseh in drugih manjših krajih vzdolž ostale jadranske obale in po otokih, kjer so se nastanili pretežno po zasebnih sobah, hranili pa bodisi pri lastnikih sob bodisi po cenihnih gostilnah. Tretji so si pripravljali hrano celo sami. Možnosti letovanja v takih pogojih na naši slovenski obali ni. Tod ni ene same ribiške ali kmečke vasi, kot jih je vse polno drugod ob Jadranu. Letovanje v naših treh mestih je razmeroma drago. Drage so zasebne sobe in draga je prehrana po restavracijah; preprostih gostišč pa skoraj sploh ni. Tudi pri zasebnikih prehrana ali kuha ni mogoča. V tem je naša obala povsem drugačna od ostalih in od otokov.

Statistike nam povedo, da se v tej kategoriji število individualnih turistov tam letos ni zmanjšalo, marveč je prej celo naraslo. Navedimo le en sam primer! Na otoku Rabu so dosegli rekordno število 257.000 nočitev, 96.000 več kot leta 1961. K temu porastu so pripomogli znatno več domači kot tuji turisti. Izkoristili so možnost

cenenege letovanja po obalnih vaseh in kopanja po naravnih peščinah prostega morja.

Ni dvoma, da nam mora biti dvig deviznega turizma prva skrb, pozabiti pa tudi ne smemo na naše ljudi! Najti moramo zlasti v počitniških domovih način oskrbe, ki bo ustrezal njihovim plačilni zmogljivosti. Mimo tega bi morali poskrbeti še za povsem individualne domače goste, ki naj bi prav tako imeli dostop tudi v počitniške domove; možnost nastanitve v cenejših zasebnih sobah in prehrane v cenah obratnih družbene prehrane. Končno bi jim pa morali nuditi na voljo tudi campinge. Teh do letos na slovenski obali sploh nismo imeli, a tudi ti so nastali tako pozno, da jih ni bilo mogoče vključiti v propagando ne v tujini ne doma. Ni pa pri tem dovolj, da imajo naši campingi samo prostore za postavitev šotorov, imeti bi morali vsaj tudi nekaj lastnih najemnih šotorov.

OB DESETI OBLETNICI DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA V SOCIALNEM ZAVAROVANJU

Odločno proti nepotrebnim boleznim

Letos novembra mineva prvo desetletje družbenega upravljanja v socialnem zavarovanju. Glede na to vse skupščine okrajnih zavodov za socialno zavarovanje v tem času obravnavajo svoje delovanje v tem desetletju, posebno še, ker jim v oktobru poteče mandatna doba. Ker morajo biti do 10. oktobra izvoljene nove skupščine in ker morajo biti letos ustanovljene komunalne skupnosti zavarovancev in s tem v zvezi novi komunalni zavodi, se postavljajo pred organe socialnega zavarovanja nove naloge.

Prve volitve v omenjene skupščine so bile novembra 1952. Druge volitve so bile po združitvi okrajev februarja 1955. Današnja skupščina je bila izvoljena junija 1958.

Na območju sedanjega koprškega okraja je šlo socialno zavarovanje po nekotliko drugačnih poteh kot v drugih okrajih države. Dne 15. VIII. 1945 je bil ustanovljen za vse takratno Slovensko Primorje Pokrajinski zavod za socialno zavarovanje s sedežem v Kopru in ekspoziturnimi v Ilirski Bistrici, Postojni, Ajdovščini, Idriji, Izoli, Piranu in Umagu. S priključitvijo dela Slovenskega Primorja k FLRJ (15. septembra 1947) sta nastala na Primorskem dva zavoda, in sicer eden s sedežem v Kopru, drugi v Ajdovščini. Koprski zavod je posloval za območje takratnega Ilirskega okrajnega ljudskega odbora, to je za okraj Koper in Buje, medtem ko je filijala ljubljanskega zavoda s sedežem v Ajdov-

Individualni turisti, ki iščejo cenene možnosti letovanja, nam res ne bodo prinašali toliko finančne koristi kakor oni tuji in domači po hotelih, a ob iskanju deviz, ki jih potrebujemo, nikakor ne smemo pozabiti na rekreativni turizem naših ljudi. V socialistični družbi nam mora biti prav ta še posebno pri srcu.

R. R.

ODKUP ŽIVINE

Plan odkupa živine v koprski komunji za čas od 1. septembra 1962 do 30. aprila 1963 predvideva, da bo v tem času na področju občine odkupljenih 960 telet po 90 kg, 320 krav po 460 kg, 100 glav živine po 300 kg, 240 glav goveje živine po 500 kg in 40 konj ter oslov po 250 kg. To pomeni, da bo odkupljenega okrog 30 odstotkov vsega fonda živine.

Individualni turisti, ki iščejo cenene možnosti letovanja, nam res ne bodo prinašali toliko finančne koristi kakor oni tuji in domači po hotelih, a ob iskanju deviz, ki jih potrebujemo, nikakor ne smemo pozabiti na rekreativni turizem naših ljudi. V socialistični družbi nam mora biti prav ta še posebno pri srcu.

Individualni turisti, ki iščejo cenene možnosti letovanja, nam res ne bodo prinašali toliko finančne koristi kakor oni tuji in domači po hotelih, a ob iskanju deviz, ki jih potrebujemo, nikakor ne smemo pozabiti na rekreativni turizem naših ljudi. V socialistični družbi nam mora biti prav ta še posebno pri srcu.

Individualni turisti, ki iščejo cenene možnosti letovanja, nam res ne bodo prinašali toliko finančne koristi kakor oni tuji in domači po hotelih, a ob iskanju deviz, ki jih potrebujemo, nikakor ne smemo pozabiti na rekreativni turizem naših ljudi. V socialistični družbi nam mora biti prav ta še posebno pri srcu.

Individualni turisti, ki iščejo cenene možnosti letovanja, nam res ne bodo prinašali toliko finančne koristi kakor oni tuji in domači po hotelih, a ob iskanju deviz, ki jih potrebujemo, nikakor ne smemo pozabiti na rekreativni turizem naših ljudi. V socialistični družbi nam mora biti prav ta še posebno pri srcu.

NA KOPRSKEM BO LETOS ŠEST VEČERNIH POLITIČNIH ŠOL Z VEČ ODDELKI

Vsebinske in organizacijske spremembe

Skrb za VPŠ so prevzeli občinski komiteji, operativa pa je ostala pri ljudskih oz. delavskih univerzah — V obalnih mestih enoten program in enoten aktiv predavateljev — Oddelki VPŠ tudi v večjih podjetjih — Začetek: 15. oktobra

Glavno skrb za večerne politične šole so prevzeli letos občinski komiteji ZKS oziroma njihove ideološke komisije. Ljudske in delavske univerze pa bodo pri tem opravile operativno delo.

V tem znamenju so potekale že priprave, pri katerih je bilo čutili veliko večjo pozornost in skrb za idejno-vzgojno delo. Ena izmed oblik tega dela so brez dvoma tudi večerne politične šole. Priprave so se začele že v poletnih mesecih, ko je ideološka komisija pri OK ZKS poslala vsem občinskim komitejem priporočila, ki naj jih upoštevajo pri organizaciji teh šol. Poudarek je bil na sestavi programa in na kadrovanju. Slušatelji VPŠ naj bi se priglasi prostovoljno, občinski komiteji pa bi prevzeli tudi nadaljnjo skrb za napredovanje teh slušateljev in računali z nji-

mi kot s pomembnim političnim aktivom. To bi bila tudi ena bistvenih razlik od dosedanje prakse, ko so bile VPS vezane na ljudske univerze. Program VPŠ, so še rekli v priporočilu, naj bo razdeljen v dva dela: osnovno znanje, ki nam služi za razumevanje konkretne problematike v komuni, drugi del pa naj bi obsegal vedno aktualna vprašanja, kot so plan, tržišče, delavsko in družbeno upravljanje, Jugoslavija in mednarodni problemi itd. Priporočilo je še opozarjalo na predavateljski kader ter na močne in aktivne šolske odbore.

Kot pomoč občinskim komitejem je okrajni komite ZKS priredil v septembru tridnevni seminar za vse predavatelje in upravniške VPS, kjer so se pogovarjali v glavnem o programih. Upravniški VPŠ so bili tudi na posvetovanju v Ljubljani. Dogovorili so se, da bo začetek pouka 15. oktobra, in to v vsej Sloveniji.

V sezoni 1962/63 bomo imeli v našem okraju šest VPŠ, ki bodo imele več oddelkov. Šole v Kopru, Izoli in Piranu imajo enoten program in enoten predavateljski aktiv. To je v perspektivnem razvoju skupne delavske univerze za vse obalno področje. Pravzaprav so pristojni forumi že sprejeli predlog o medobčinski delavski univerzi za vsa tri obalna mesta. Sklep pa se še ni uresničil, čeprav se dobro zavedamo, da tri ljudske univerze nimajo pogojev za obstoj, ker vsaka občina zase nima dovolj sredstev, da bi lahko to pomembno ustanovo opremila tako, kot to zahteva današnja stopnja razvoja. K tej združitvi LU obalnega pasu se bo priključila tudi hrpeljska komun.

Namen skrbno izdelanih programov VPŠ je, da bi postala ta ustanova najznejša oblika sistematičnega izobraževanja članov ZK. Zato so ideološke komisije pri občinskih komitejih približale vsebinsko delo šole življenju, socialistični teoriji in praksi ob aktualnih dogodkih. Skladno s temi težnjami je bilo treba delno spremeniti tudi dosedanj vsebinski in organizacijski program. Posamezni oddelki VPŠ so tako prilagojeni teritorialno opredelje-

nim skupinam, kakor tudi tistim skupinam, ki jih družijo skupni problemi.

V KOPRU bodo poleg dveh oddelkov za slušatelje, ki so vezani v osnovnih organizacijah v manjših podjetjih ali na terenu, še posebni oddelki za tovarno Tomos, za člane delovnih kolektivov Slavnika in Intereurope, in za slušatelje iz tovarne Iplas in podjetja Fructus. Tako bo predvidoma pet oddelkov. Razen tega pripravljajo občinski komite še posebne seminarje za člane ZK na področju Hrvatina, Skofjaj, Šmarji in Marezij.

V IZOLI bo imela VPŠ štiri oddelke, od katerih bo eden za člane iz Mehanotehnike in drugi za slušatelje iz Delamarisa. Tudi v PIRANU bodo štirje oddelki, od tega eden za Splošno plovbo. SEŽANA pripravljajo dva oddelka, v Sežani in v Divači, POSTOJNA tri oddelke, prav tako ILIRSKA BISTRICA (enega za tovarno Lesonit). Občinski komite v Hrpeljah pripravljajo skupno s koprsko LU en oddelke, po možnosti pa bodo organizirali tudi drugega, in sicer v Podgradu.

Ob vsem široko zasnovanem programu VPŠ pa so ideološke komisije mnenja, da bo ostal še vedno tudi individualni študij ena pomembnih oblik za idejno graditev člana ZK, pri čemer pa ni mogoče ločiti izobraževalnega procesa od idejno političnega dela. Naloga osnovnih organizacij je, da ugotovi najučinkovitejšo obliko pomoči in tudi kontrole nad individualno pridobitvenim znanjem.

TUDI ČASTITLJIVA IN TRADICIONALNA GIMNAZIJA JE DOČAKALA REFORMIRAN POUK

Letos prva generacija po novem

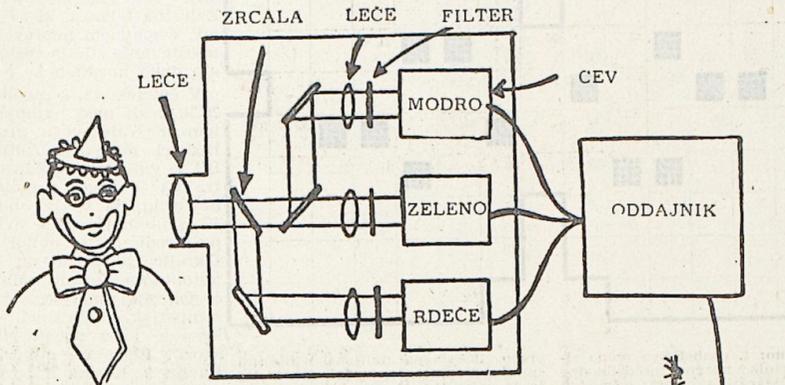
Že lani decembra meseca je Ljudska skupščina Slovenije sprejela resolucijo o reformi gimnazije, o novi vlogi in nalogah te častitljive in tradicionalne ustanove v vzgojno-izobraževalnem sistemu.

Kmalu po sprejetju resolucije je republiški svet za šolstvo določil minimalne pogoje predmetnika, Zavod za napredek šolstva pa je obdelal to gradivo obširneje in je dojal učni načrt. Vse to je tvorilo osnovno, na katero so začeli graditi po gimnazijah še pred počitnicami. In tako je resolucija začela prve v letošnjem šolskem letu, in to v prvih razredih.

Namen reforme je bil isti, kot smo ga zasledovali pri reformi osnovnošolskega pouka: v šolo vnesti življenje, ki ga živimo, da bo vzgajala za življenje, ki naj bi ga živeli. Reformirana gimnazija naj bi odprla mladim ljudem »pogled na družbo ter na zakonitosti njenega razvoja«, naj bi jih naučila uporabljati pridobljeno znanje v življenjski praksi, oblikovala naj bi »znanstveni pogled na svetu ter navajala k dialektičnemu načinu mišljenja«. Resolucija še pravi, da je naloga gimnazije pri reformiranem pouku, da seznanj dijakke pri vsakem predmetu z najnovejšimi dognanji v posameznih panogah znanosti (tako bo n. pr. pri fiziki tudi pouk astronomije in podobno).

Čeprav zajema reforma vse

Odlomek iz knjige POGLEĐ V SVET ZNANOSTI IN TEHNIKE, ki jo je pred dnevi izdala založba Lipa. Knjiga nas zelo dojemljivo uvaja v praktična tehnična znanja (fizika in kemija), napisana pa je preprosto in namenjena predvsem učeči se mladini pa tudi širšemu krogu bralcev, ki ga zanimajo razna tehnična odkritja. Tekst nazorno dopolnjuje 400 ilustracij. Cena broš. knjige je 980 din.

BARVNA TELEVIZIJA

All se spominjate, kako smo posneli fotografijo v barvah? Uporabili smo film s tremi ločenimi sloji: eden je občutljiv za modro, drugi za zeleno in tretji za rdečo barvo. Z združevanjem teh slojev dobimo različne barve na sliki. Enako postavlja tudi barvna televizija silke na tri barve — rdečo, zeleno in modro. Oddajajo se torej tri ločene silke: ena v rdeči, druga v zeleni in tretja v modri barvi. Silko razstavlja v kameri leče in filteri. V sprejemniku se te tri ločene silke spet združijo v eno. Neka vrsta televizijske cevi barvnega sprejemnika ima namreč enega elektronskega topa, kakor smo to videli pri črno-belem sprejemniku, tri takšne tope. Razen tega je fluorescenčni ekran prepleten s tremi različnimi vrstami fluorescenčne snovi, izmed katerih žari ena modro, druga zeleno in tretja rdečo. Pri delu pa ustreza vsaki elektronski top sam eni barvi silke, ki se oddaja po televiziji. Eden izmed elektronskih topov sodeluje, na primer, samo pri izdelavi modre silke. Med njegovim delom udarjajo njegovi elektroni samo na modre točke na fluorescenčnem ekranu. Drugi elektronski top izstrlejuje elektrone le na zelene točke. Elektroni iz tretjega topa udarjajo samo na rdeče točke. Tako je silka, ki jo vidite na zastoru televizijske cevi, sestavljena iz treh ločenih slik. Te se potem združijo in dajo barvno silko, ki jo gledate.

na kratko

Alojz Kocjančič — SAVRINSKE PESMI: Ciril-Metodijsko društvo katoliških duhovnikov LRS je založilo zbirko pesmi župnika iz Kostabone pri Šmarjah Alojzija Kocjančiča. Naslov zbirke je »Savrinske pesmi«. To je izbor iz celotnega avtorjevega dela, v katerem opemami v glavnem slovensko Otona Sajovicja in pesnik sodeloval pri reviji Bori in v društvenem glasilu Nova pot. Oprema in ilustracije v knjigi so delo akademskega kiparja Jožeta Pohlana.

Oton Sajovic — AKSONOMETRIJA: S sodelovanjem Društva matematikov in fizikov LRS je izdala založba Mladinska knjiga v knjižnici Sigma delo Otona Sajovicja z naslovom »Normalna aksonometrija«. Namen knjige je, da bi postala priročnik pri pouku na visokih šolah.

Frans Emler — SILJA: Finski pisatelj Siljanpää je dobil leta 1939 Nobelovo nagrado za književnost. Za njegove romane in povesti so značilni umirjeni humor in otožno obarvane človeške usode, razpete med skrivnostnimi naravnimi silami in socialnimi spremembami v času zgodovinskih pretresov finskega ljudstva. Tako je tudi v romanu »Silja«, ki ga je izdala Prešernova družba v zbirki Ljudska knjiga. Delo je prevedel Jože Dolenc.

Dr. Miha Likar — GLIVICE: To je tretja knjiga mladega avtorja v knjižnici Prirada in ljudje v izdaji Mladinske knjige. V teh treh delih skuša dati dr. Likar pregled in prežret mikrobnega sveta. Zato se je lotil najprej »Virusov«, zgradil podobno »Bakterije« in končno prišel do »Glivic«. Vse tri knjižnice odkazuje bogato gradivo in ilustracije.

Komaj dober teden tega je, ko je sonce še toplo gredo. Sedeli smo na verandi kavarnе Lože in občudujoče vrteli v rokah novo knjigo, ki jo je izdal Zavod Borec v Ljubljani: OD MAREZIG DO MADRIDA. Z nami je bil v družbi tudi avtor JOŽE VERGAN.

— Ste zadovoljni, da je izšla Vaša knjiga? — sem ga vprašala.

— Seveda sem. Bila je to tritkratna borba: dejanska borba s puško v rokah, borba s peresom, ki ga nisem vajen, in potem borba za založnika.

— Razumeti morate, se vmeša prijatelj, da je bilo pisanje za Jožeta težka stvar. Spomini so sicer živi, toda roka je okorna, ni vajena peresa, besede gredo težko na papir. Veste, Jože tako rad pripoveduje iz svojega življenja, obuja spomine, ki so zanimivi, pa smo mu prijatelji prigovarjali, naj jih napiše. Škoda bi bilo, ko — Najprej sem se upiral, bal bi vse to zatonilo v pozabo. — In potem? — Najprej sem živel v Izoli, zdaj pa sem v pokoji in imam hišico v Seči pri Portorožu. Tam živim z družino, z ženo, ki mi je bila tovarišica že v času borbe, in s hčerko. Ja, koliko lahko doživim, koliko lahko prenese človek!

— In še kaj pišete? — Pišem. Spomine na tržaške dogodke po osvoboditvi. Pravzaprav šele zbiram gradivo, potem pa se bo začela spet borba s peresom. Pred seboj vidim vse jasno kot na filmskem platnu, ko pa hočem zapisati, je roka okorna.

— Sicer ste tako govorili tudi pri tej knjigi, končno pa je le šlo. Zakaj bi bilo zdaj drugače? — Res, zakaj bi bilo drugače?!

— In vsi smo mu zaželeli, da bi bila tudi tokrat trikratna borba uspešna. Za spomin še posnetek na verandi Lože. Poslovili smo se in ob stisku roke me je tovariš Jože zaprosil: — Če boste kaj zapisali o moji knjigi, potem povejte, da je nisem pisal zaradi denarja ali ambicije, ampak samo z željo, da bi ljudje, zlasti mladina, z zanimanjem listali po mojih spominih. In vsi smo spet zaželeli, da bi bilo res tako!

Jože Vergan: V ILEGALI

Jože Vergan:

Teror fašističnih oblasti v Slovenski Istri se je vedno bolj večal. Visek je dosegel v septembru 1928. Tedaj so patrolirali karabinjerji in fašistični miličniki po vaseh ter prepevali slovenske pesmi ali pa samo govorili slovensko. Često so karabinjerji in fašisti prisiljkovali celo ponoči pod okni, ali ne govorijo morda v hiši slovensko. Spominjam se, da so v septembru 1928 aretirali in zaprli štiri mladince samo zato, ker so se pogovarjali po slovensko.

Ni čudo, da je ljudem kdaj pa kdaj zavela kri in so se uprli. Nekega večera so bile napadene fašistične in karabinjerske patrolje v treh občinah hkrati: v Marezijah, Dekanih in v Buzeti. Med Popetrami in Laporjem je bil en karabinjer ranjen, pri Crnem kalu pa sta bila dva ubita.

Od tedaj vsaj ponoči niso hodili več prisiljkovat pod okna. Izvajanje fašističnih tolp je bilo tiste čase tako grozno, da ga ljudje niso mogli prenašati in so si morali dati duška. V Loparju so fantje domačim fašistom posekali po vinogradih trte in požgali kopicе snega na travnikih. Partije tega načina obravnavanja sicer nismo odobraval, vendar ga nismo mogli preprečiti. To dejanje ogorčenih fantov je imelo hude posledice. Aretirali so mnogo mladine, med njimi tudi mladina Marsiča, ki mu je bilo komaj 17 let. Z grozljami in obljubami so pripravili fanta od tega, da jim je marsikaj izdal. Nato so si sledile aretacije za aretacijami.

Aretrirani je bilo nad 70 antifašistov, med njimi tudi 8 komunistov, 9 partizancev, je pobegnilo v Belgijo, Francijo in Sovjetsko zvezo. Doma so ostali samo manj kompromitirani, ki so pomagali tovarišem v zaporu in njihovim družinam.

Po dveh, treh mesecih zapore je prišla velika večina aretirancev spet domov, 7 je imelo posebno policijsko nadzorstvo, 5 so odpotali na otroke v konfinacijo, 13 pa so predali posebnemu sodišču v Rimu.

predmete, ki so bili v učnem načrtu tudi doslej, je vendar največ govora okrog tistih, ki so jih uvedli na novo. Predvsem dva predmeta sta nova: osnove umetnostne vzgoje — glasbene in likovne — in tehnična vzgoja. Umetnostni vzgoji naj bi bili namenjeni dve uri tedensko. Vendar imajo pri tem gimnazije težave s kadrom, tako da so ure dale ta pouk kaj različno. Nekateri bodo imele prvo polletje samo glasbo, drugo polletje pa likovno vzgojo, spet druge šole pa so spremenile vrstni red. H kompleksnejšemu spoznavanju sveta umetnosti in estetike sodi še gledališka in filmska vzgoja, ki bo v sklopu pouka slovensčine. Druga novost je tehnična vzgoja. Prvo leto naj bi obsegala predvsem teoretični del in delo v delavnicah, naslednji dve leti pa naj bi bila to proizvodna praksa. Pri tem imajo šole proste roke. Predpisano je le število ur, sicer pa bo šola ukrepala v skladu z interesi in možnostmi svoje komun.

Med novostmi omenimo še pouk sociologije v zadnjem razredu, kar bo omogočilo absolutnem pregled in presojo družbenega dogajanja okrog nas. Če potegnemo pod vsem tem seštevalno črto, potem vidimo, da je dala reforma gimnaziji značaj zaključene šole.

Zanimivo je, da je največ govora okrog tehničnega pouka, kot bi bilo to bistvo vse reforme. Verjetno zato, ker je prav uvedba

tega predmeta povzročila vodstvom gimnazij največ pregavlje in skrbi. Izkazalo se je namreč, da nimamo urejenih delavnic niti za osnovne šole, kjer je tehnični pouk že dolgo obvezni predmet. Povsod so rešitve več ali manj provizorične, povsod primanjkuje prostora in denarja za opremo delavnic. Toda sprijazniti se je treba z zahtevami novega učnega načrta in misliti na sodobno opremo skupnega centra za tehnično vzgojo. Vse druge rešitve so le dražje,časne in kompromisne. In potem bo prišla še proizvodna praksa. Do zdaj so to že prakti-

novitete na knjižni polici

Lev N. Tolstoj — ANA KARENINA: Ze skoraj sto let je preteklo, odkar je ruski pisatelj Lev Tolstoj razburil vso Evropo z znanim romanom »Ana Karenina«, v katerem je z mojstrsko doslednostjo obsežno opisal podobo svoje dežele in smiselno vpletl vanjo ljudi svojega časa in njihovo elementarno življenjsko stisko. In še danes po tolikem času, po tolikih preobratih in spremembah nas z enako močjo privlači Anina velika tragika in Leninovi duševni boji. Ponovno izdaja tega znanega dela je založila Mladinska knjiga v zbirki Levstikov hram v dveh knjigah. Prevod je oskrbel Gita Jakopin, opremo pa Nadja Furian.

Nada Matičič — GOZD JE ONKRAJ HRBEA: Založba Obzorja v Mariboru je izdala kratki roman Nade Matičič v opremi Janeza Vidica. Pisateljica

je orisala podobo našega meščanstva in njegovega težkega življenja v spremenjen čas in okolje. V to je vpleta romantično ljubezenski pripoved in rešitev glavne junakinje Julije.

Dr. Petar Trifunović — Sava Vuković — SAHOVSKA ZAČETNICA: V knjižnici Prirada in ljudje je poskrbel Mladinska knjiga za vse tiste, ki bi se radi naučili obrati šah, to staro igro iz 6. stoletja. Seveda je knjiga samo pomočnica, ki usmeri začetnika na pravo pot, treba pa je veliko prakse, znanja, spretnosti in pameti, če hoče človek postati dober šahist. Knjiga je res namenjena predvsem začetnikom, toda v njej bodo gotovo našli mnogo novega in zanimivega tudi tisti, ki mislijo, da šah že obvladajo. Knjigo je prevedel Zvonko Kržišnik, opremil pa ing. arch. Uroš Vagaša.

V ILEGALI

Zahrepenel sem po domu. Kaj, ko bi šel k domačim na obisk? V tej burji in meteuze se mi res ni treba bati policije. Kdo pa se upa v takem namreč!

Pograbil sem plašč in odhitel v Popete. Mama se je hudo prestrašila. Za hlip je obstala kakor okamenela, nato pa mi je hilpaje pripovedovala, kako je doma. Starejša dva brata sta zbežala v Jugoslavijo, mene pa dan na dan iščejo. Vsak čas bodo spet tu. »Malo se na ognjišču porčel«, je rekla, »medtem ti bom skuhal večerjo. Po večerji pa brž proč, da te psi ne zavohajo.«

V kotlu nad plamenom je že vrelo, v krop je vrgla pest soli, nato pa je počasi vsipala koruzno moko in mešala. Poznalno se je, da se je zelo bala zame. Nepristano je jemala iz žetke pod ognjišče. Mama je stala pred luknjo in mešala polento.

Dva karabinjerja sta prispotala v hišo. »Dove è vostro figlio Giuseppe?« sta vprašala ostro. »Tu so!« je vzkliknila komaj silšno. Nato se je obrnila proti meni. »Pepe moj, skrij se brž pod ognjišče!«

Blisko to sem se spozil čez polena pod ognjišče. Mama je stala pred luknjo in mešala polento. Dva karabinjerja sta prispotala v hišo.

»Dove è vostro figlio Giuseppe?« sta vprašala ostro. »Tu so!« je vzkliknila komaj silšno. Nato se je obrnila proti meni. »Pepe moj, skrij se brž pod ognjišče!«

Blisko to sem se spozil čez polena pod ognjišče. Mama je stala pred luknjo in mešala polento. Dva karabinjerja sta prispotala v hišo.

»Dove è vostro figlio Giuseppe?« sta vprašala ostro. »Tu so!« je vzkliknila komaj silšno. Nato se je obrnila proti meni. »Pepe moj, skrij se brž pod ognjišče!«

Odlomek iz knjige OD MAREZIG DO MADRIDA.

Izdal Zavod »Borec« v Ljubljani v opremi Miligo-ja Dominka

to sta se vrnila in začela preiskovati in stikati po kuhinji.

Mati je še vedno mešala polento in kar se je le dala zakrivala s svojim telesom luknjo pod ognjiščem. Medtem ko sta ta dva iskala po kuhinji, so drugi premetavali po sobah, po seniku, po kleti in hlevu.

V hlevu pa smo imeli pod jasami kos starega železa in dve pokvarjeni osi za zavoro. Karabinjer, ki je preiskoval v hlevu, je to opazil in misleč, da je to strojničje, je zavpil: »He, brigadir, tu je mitraljez, mitraljez!«

Tedaj so vsi stekli v hlev, in še preden so se razočarani vrnili, sem že smuknil neopazno iz kuhinje in se izgubil v noč. Ko so karabinjerji odšli, sem se vrnil domov. Večer je minil v splošnem veselju.

Šest mesecev so karabinjerji z mano stikali za mano in me lovili. Včasih sem bil tesno za petami, a vselej sem se jim izmuznil. Moje življenje pa je bilo tedaj vse prej kot prijetno. Nepristano sem moral spreminjati bivališče, spal sem po kleteh, skednjih, lopah in kdaj pa kdaj celo v mrtvašnici na pokopališču. Tam sem bil še najbolj varen. Karabinjerjem se kraj pameti ni pričilo, da bi me bil iskal med mlinci. V začetku mi je bilo morda čudno pri dvi, toda kmalu sem se privadil. Praviho, da mrtvi strašijo, toda prav nič se nisem bal mrtvičev, bal sem se živih ljudi, bal sem se karabinjerjev.

Ker me policija klob vsemu prizadevanju ni mogla dobiti v pest, je razpisala fašistična oblast 50.000 lir nagrade na mojo glavo. Tedaj sem jo mahnil spet v Videm. To je bilo januarja 1929. Tu sem ostal do srede februarja. Zivel sem ob pomoči tovarišev. Iz Vidma sem se umaknil iz previdnosti za nekaj dni v Gorico, nato pa v Trst in Milje.

SLOVENSKA NOGOMETNA LIGA

Delamaris (Izola) - Kladivar (Celje) 3:0 (2:0)

V prvenstveni nogometni tekmi slovenske lige je Delamaris zaslužen premagal celjskega Kladivarja s 3:0 (2:0). Tekma je bila v Kopru pred okrog 800 gledalci. Sodniku Merčunu sta se moštvi predstavili v naslednjih postavah:

Kladivar: Bauman, Kovačič, Kotnik, Škedenj, Vasič, Vodeb, Dvornik, Perc, Kokotec, Hribernik, Dobrajc (Čretnik);

Delamaris: Fermo, Božič, Černe, Marchesan, Cendak, Sorgo, Grbec, Milojković, Janus, Kostič, Kovačič.

Prve minute so pripadale gostom, ki so poslali nekaj ostrih strelav na izolska vrata, toda vratar Fermo je bil nepremagljiv. V protinapadu je Delamaris dosegel vodstvo. Strel Marchesana je bil sicer močan, vendar ni ga lahko vratar s prisebno intervencijo ubranil. V 21. minuti je Kostič povešal na 2:0. Gostje so reklamirali offside, toda čeprav je bila situacija nekoliko sumljiva, se sodnik ni dal prepričati. Do konca prvega polčasa je bila igra v glavnem enakovredna.

V drugem polčasu je Kostič že v tretji minuti postavil končni rezultat. Preigral je več nasprotnih igralcev in končno se vratarja. Po tem zadetku so prišli do

besede tudi gostje, ki so uprizorili serijo napadov. Toda požrtvovalna obramba Delamarisa je njihove akcije dosledno razbijala. S svojimi izrednimi intervencijami se je spet odlikoval vratar Fermo.

Zmaga Izole je bila plod ostre in borbene igre ter iznajdljivosti napadalcev. Levji delež pa gre vsekakor obrambi. Treba je pohvaliti krilsko vrsto in branilca, posebej pa še vratarja Fermo, ki je bil najboljši igralec na igrišču. V napadu se je odlikoval Kostič in deloma Milojković.

Kladivar ni imel take podrejne vloge na igrišču, kot bi sklepali po izidu. Celjani so tehnično celo nekoliko prekašali domačine, vendar so v taktiki napravili osnovnošolsko napako: namesto da bi igro umirili in s kratkimi pasovi osvajali teren, so jih Izolčani zvalili v svoje »jurišne« vodje. Tu pa zanje ni bilo pomoči, kajti pri takem načinu igre sta važnejša borbenost in ostrina, kot pa tehnično znanje in duhovitost. Pri Kladivarju je bila najšibkejši del moštva obramba, medtem ko sta se v napadu odlikovala Hribernik in Perc.

Prvo zmago Delamarisa v letošnjem prvenstvu je občinstvo sprejelo navdušeno. Nedvomno se

bo morala moštva zdaj močno dvignila in prepričani smo, da nas bo Izola v prihodnjih kolicah še večkrat ugodno presenetila.

Drugi primorski zastopnik — Gorica je v nedeljo prišel brez boja do točk. Moštvo Ljubljane, ki je na gostovanju v Italiji, se namreč ni pojavilo na igrišču. O zadevi bo dokončno odločal še pristojni forum, vendar je skoraj gotovo, da bo tekma verificirana s 3:0 p. f. za Gorico. Gostovanje v tujini namreč ne more biti vzrok odložitve prvenstvenega srečanja, razen če se o tem že

predhodno sporazumejo oba kluba in pristojni forum.

Triglav	6	5	1	0	13:3	11
Odred-Krim	6	4	1	1	9:4	9
Celje	6	4	1	1	13:6	9
Rudar Trbovlje	6	3	2	1	18:14	8
Slovan	6	3	1	2	13:11	7
Zelezničar	6	2	2	2	12:13	6
Gorica	6	2	1	3	10:10	5
Ilirija	6	2	1	3	9:10	5
Kladivar	6	1	3	2	6:9	5
Svoboda	6	1	3	2	6:9	5
Delamaris	6	1	2	3	9:15	4
Sobota	6	2	0	4	13:12	4
Ljubljana	5	1	1	3	8:12	3
Rudar Velenje	5	0	1	4	4:15	1

SEZANA: ob robu »Triglavovega« hotelskega vrta so letos zgradili prilično daljše poslopje. Zgradba, projektirana v sodobnem stilu, zdaj že dva meseca služi javnemu namenu. V njej je lepo urejen turistični in informacijski urad s prodajalnico vozovnic. V njej je v tem prostoru tudi avtomatska čakalnica. Na levi strani je majhen bife, na desni pa prodajalnica tobaknih izdelkov, časopisov in revij, razglednic in podobnega droblja.

I. KOLO KOPRSKEGA NOGOMETNEGA PRVENSTVA

Uspešni Tomos, Sidro in Postojna

V prvem kolu nogometnega prvenstva koprškega okraja so dosegli naslednje izide: Pivka : Tomos 2:3, Sidro : Tabor 4:0 in Postojna : Jadran 4:1.

Največje presenečenje je vsekakor nizka zmaga Tomosa v Pivki. Po mednarodnem uspehu Koprčanov v igri z avstrijskim Vor-

wärtsom smo pričakovali visoko zmago, toda ni dosti manjkalo, da bi gostje ostali praznih rok. Domačini so namreč v prvem polčasu vodili z 2:1 in hoteli tudi v drugem polčasu z borbeno in požrtvovalno igro ohraniti to prednost. Zal pa jim je proti koncu zmanjkalo kondicije in Koprčani

po kljub vsemu zaslužen zmagali. Razen velike borbenosti domačinov je imelo svoj vpliv na rezultat tudi neprimerno igrišče. Moštvo Tomosa, ki je bilo v tehničnem pogledu za razred boljše od nasprotnika, je moralo namreč zaradi neprimernega terena opustiti svoj način igre kratkih pasov. Ne glede na to pa je treba povedati, da je moštvo Pivke precej okrepljeno in da utegne v letošnjem prvenstvu še marsikomu prekrizati račune.

Delno presenečenje so pripravili tudi Pirančani, saj na tako visok poraz Tabora ni nihče računal. Domačini so že v prvem polčasu dosegli dva zelo lepa zadetka na strele iz kota, v drugem

polčasu pa so bili še dvakrat uspešni.

Dekančani so v Postojni odlično začeli in vodili z 1:0. Postojnčani so sicer izenačili, vendar je bila igra v prvem polčasu v glavnem enakovredna. V drugem polčasu pa je Jadranu povsem zmanjkalo kondicije in visoki zmagi domačin ni kaj oporekati.

JADRANJE

Zlatan Čok tretji na regati »Barbanera«

Koprski jadranci so k letošnjim številnim mednarodnim uspehom dodali še enega. Na tradicionalni mednarodni veslaški regati za pokal »Barbanera« je osvojil Koprčan Zlatan Čok s pomočnikom Gorjupom odlično tretje mesto. To je vsekakor doslej največji jugoslovanski mednarodni uspeh v razredu jadrnic Snipe. Tekmovanje za pokal »Barbanera« sodi namreč med najelitnejše vsakoletne jadrne prireditve v Evropi. Letos se ga je udeležilo 45 jadrnic iz Italije, Švice, Zahodne Nemčije, Francije, Španije in Jugoslavije.

Jugoslovanski jadranci so dosegli pravi trijumf zlasti v drugi regati. Na splošno presenečenje

organizatorjev so prve priplule jugoslovanske jadrnice, kar se doslej še ni pripetilo na nobeni mednarodni prireditvi, kjer so nastopali izkušeni mednarodni jadranci s tehnično najbolj izpopolnjenimi plovilnimi objekti. V tej regati je prvi priplul skozi cilj Splitčan Zoričič, za njim Čok in kot tretji spet Koprčan Cerkvenc. Zal pa smo v našem zmagoslavju doživeli razočaranje, saj so Zoričiča diskvalificirali in se je potem, ko je imel prvo mesto v končni razvrstitvi tako rekoč že v žepu, moral zadovoljiti z 21. mestom. Z malo več prisebnosti in taktike bi mladi Zoričič lahko dosegel svoj največji osebni

uspeh, našemu jadrlnemu športu pa priboril lovoriko, kakršnih (razen pri Fafangelu) nismo vajeni.

Kljub vsemu je naša končna razvrstitev na regati v Sesljanu velik uspeh. Razen Cokovega tretjega mesta je treba omeniti še odlično četrto mesto našega državnega prvaka Grega in enajsto mesto Cerkvencika. Cokov uspeh je še toliko pomembnejši, ker je nastopil z jadrnico Slavica, ki smo jo izdelali v koprski delavnici. Naši strokovnjaki so z jadrnicama »Slavica« in »Barba Vane« dokazali, da se uvrščajo v mednarodni razred graditeljev plovilnih objektov in gre razen tek-

movalcem tudi njim naša iskrena čestitka.

TUDI IN PREDVSEM V KOPRSKI OBČINI LETOS

hude posledice suše

Letošnja suša je močno prizadela tudi koprsko občino. Po dosedanjih ocenah Kmetijskega zavoda v Kopru, okrajne Gospodarske zbornice in Občinskega ljudskega odbora Koper bo zaradi suše letošnji fizični obseg kmetijske proizvodnje za 40 odstotkov manjši, in sicer v poljedelstvu za okrog 45 odstotkov, v sadjarstvu za 30 do 35 odstotkov, v vinogradništvu pa za 35 odstotkov.

V prvih osmih mesecih je bilo odkupljenih 1899 ton paradižnika (lani v istem razdobju 4 tisoč ton), stročjeja fižola 52 ton (lani 61 t), češenj 630 ton (lani 670 ton), zelja 71 ton (lani 200 ton), paprike 43 ton (lani 112 ton), medtem ko pri odkupih drugih kmetijskih

pridelkov ni bilo velikih razlik. Odkup vrtnin in sadja bo letos verjetno za 30 do 40 odstotkov manjši.

Do začetka tega meseca je Kmetijska zadruga Koper odkupila vrtnin in sadja v vrednosti 140 milijonov dinarjev, to je za okrog 40 odstotkov manj kot lani v istem razdobju.

Suša je napravila škodo tudi v gozdovih, posebno v hribovitih predelih komune. Zaradi pomanjkanja vlage je listje začelo predčasno odpadati. Zaradi prezgodnje prekinitve vegetacije se bo zmanjšal letni prirastek za 25 odstotkov. Posušilo se je tudi 5 do 10 odstotkov mladih nasadov.

V kratkem času smo dobili v Kopru kar dve lepo urejeni samopostrežni trgovini. Prva je v trzinici in jo je uredila koprška KZ, druga pa je v Kridričevi ulici in jo oskrbuje ljubljansko podjetje Emona. Nova samopostrežnica je lepo urejena in zelo dobro obiskana. Posebno rade jo imajo gospodinjice in tržačani, ker dobijo v njej izbrano in lepo pakirano meso in drobovino. Lokal, kjer je bila prej mesnica in nekakšno skladišče, je zglede primer, kako lepo je mogoče adaptirati in urediti sodobno trgovino tudi v starih hišah in v na videz neuporabnih lokalih.

NA REPUBLIŠKEM PRVENSTVU PRVA ČA ČA III.

Prepričljiva zmaga

V soboto in v nedeljo je bilo v Piranskem zalivu republiško prvenstvo jadrnic Star. Kakor je bilo pričakovati, sta prepričljivo zmagala brata Kosmina na jadrnici Cha-cha III. Preseneča pa drugo mesto, ki sta ga zasedla talentirana mladina Fafangel ml. in Furlanič.

Hkrati so v Piranskem zalivu organizirali republiško prvenstvo jadrnic L-5. V tej disciplini so po pričakovanju zmagali Ljubljanačani (Kačič). Nastopil je tudi Koprčan Korošec, ki je zasedel odlično tretje mesto.

Zaključek jadrne sezone bo verjetno sredi oktobra, ko pripravljajo »Likersko regato«, Tomosovo regato in odprto republiško prvenstvo jadrnic Snipe z udeležbo nekaterih najboljših tu-

jih tekmovalcev. Upajmo, da bodo požrtvovalni koprski jadranci delavci dobili primerna sredstva za organizacijo teh prireditev, saj so do njih ob upoštevanju letošnjih izrednih mednarodnih uspehov povsem upravičeni. Pri tem naj omenimo, da so ponekod jadranci že naleteli na veliko razumevanje, kakor na primer pri podjetju Splošna plovba v Piranu, ki jim je za to tekmovanje v Sesljanu posodila svoj motorni čoln. Hkrati bi morali biti letošnji uspehi spodbuda, da čimprej pridemo do primernih sredstev za nakup jadrnic Kadet, na katerih bi vadili in tekmovali mladi jadranci. Trenutno imamo na obali nad 60 pionirjev in mladincev, ki so opravili strokovne tečaje in bi morali imeti možnosti za razvoj.

Odličen začetek piranskih rokometišev

Piranski rokometiši, ki tekmujejo v republiški moški ligi, so v nedeljo premagali Sentvid na njegovem igrišču z 22:14. To je že druga zaporedna zmaga piranskega moštva, ki bo kot vse kaže, resno posegel v boj za najvišja mesta. Druga primorska zastopnika v moški ligi pa sta ostala praznih rok. Ajdovščina je izgubila v Ljubljani s Slovanom z 10:12, medtem ko je Nova Gorica izgu-

bila v Kranju s 14:30. Kot kažejo visoki porazi v prvih kolicah, primanjkuje Goričanom izkušenj, da bi se lahko uspešno upirali.

V ženski rokometni ligi je Koper zabeležil lepo zmago proti Črnomlju. Domačinke so zmagale z 8:2. Bile so vso igro v premoči in opazili smo prve znake sistematičnega dela na treningih. Najboljša je bila Slugova, ki je sama dala tri gole.

Naslednji dan so se Koprčanke spoprijele s trenutno najmočnejšo slovensko ekipo — Slovanom iz Ljubljane. Kakor smo pričakovali, so Ljubljanka zmagale s precejšnjo razliko (15:8). Zanimivo je, da domačinke glede sistema igre niso dosti zaostajale za zmagovalkami, pač pa so bile kondicijsko za razred slabše. Na treningih bo torej potrebno posvetiti mnogo več pozornosti kondicijskim treningom in kratkim sprintom, brez katerih je nemogoče izvesti protinapade in izkoriščati luknje v coni. Osem golov v mreži Slovana kaže, da imajo Koprčanke določene sisteme v igri in tudi dobre strelke, le posameznice se bodo morale sistematično naučiti obvladati žogo. Na tekmi s Slovanom je bila najboljša Zunkova, ki je dosegla 4 zadetke, nadalje je treba pohvaliti vratarko Fakinovo in v prvem polčasu Slugovo. Pri Ljubljankačankah sta bili najboljši Kosmačeva in Kastelčeva, ki sta dosegli vsaka po pet zadetkov.

Svoje pristaše so močno razočarale Pirančanke, saj so na domačem igrišču izgubile s slabo ekipo Črnomlja s 6:7. Kaže, da so Pirančanke v veliki krizi. Prav bi bilo, da bi tamkajšnji Partizan razpravljal o tem problemu, saj bi bilo res škoda, da bi ženski rokomet, ki je bil lani v sijajnem razvoju, zdaj nenadoma propadel.

MAR JE ZAMAN VSA VZGOJA O PROMETNI VARNOSTI?

Ne čakajmo na nesrečo!

Na Bonifiki pri Kopru smo zgradili eno izmed najmodernejših šolskih poslopij in, kakor smo že zapisali, vsaj delno rešili pomanjkanje šolskih prostorov. Toda nastal je nov, prav tako pereč problem, kot je pomanjkanje učilnic, to je problem varnosti otrok, ki prihajajo v šolo iz semedelske strani. Ko so šolarji hodili v šolo v mesto, niso kljub velikemu prometu biti tako izpostavljeni nesrečam, kot so sedaj, saj jih je pot čez glavno cesto vodila po prehodu za pešce pri podjetju Slavnik in hotelu Triglav. Sedaj pa so si izbrali bližnjico in prečkajo Istrsko cesto, kjerkoli se jim zljubi. In namesto da bi se pristojni činitelji prej posvetovali s tistimi organi, ki skrbijo za varnost prometa, so kar na svojo roko začeli sredi med bencinsko črpalko in podjetjem Slavnik postavljati temelje priključku poti, ki naj bi šla od šole do Semedele ter presekala glavno cesto. Navozili so že kupe kame-nja in z buldožerjem začrtali vegasto pot preko Bonifike. In sedaj so pristojni organi prepovedali to divjo gradnjo, pobudniki te »di-jaške ceste« pa so prišli na misel, da bi jo speljali pod glavno cesto. Toda pri tem, kdo ve zakaj, niti najmanj ne upoštevajo, kako draga bi bila ta gradnja podhoda in da je treba napraviti tudi soliden most preko kanala. In kadar bi prišlo deževje, ni dvoma, da ne bi bil podhod poplavljen, pešci pa

krepko oprhani od avtomobilov, ki bi jim brzeli nad glavami.

Mar ne bi bila pametnejša in cenejša rešitev tista, ki bi popeljala šolarje preko prehoda pri podjetju Slavnik do vodne črpalke in od tam ob kanalu do šole. Tako bi bili otroci prisiljeni uporabljati določene poti in se ne bi izpostavljali sedanjim nevarnostim v upanju, da se že bodo nekdo dobila sredstva za gradnjo podhoda in mostu preko kanala, da bo nadomestil majav hlod, ki je otrokom v veselje tako kot dirkanje pred avtomobil čez glavno cesto.

Za ta denar, ki so ga projektanti in izvajalci te »di(v)jaške« pešpoti doslej porabili, bi brez

dvoma lahko že delno uredili bolj varne poti, ki so nujno potrebne dograditve pred jesenskim deževjem, da otroci ne bodo čofotali po blatu Bonifike. Zato upravičeno pričakujemo takojšnjo ureditev tega vprašanja. Predvsem pa priporočamo učiteljskemu zboru, naj posvari otroke na varnost na cesti, na igro z življenjem pri lazenju po hlodu čez kanal, na nevarno in prepovedano prečkanje glavne ceste izven prehodov za pešce, da ne bomo zabeležili razen dosedanjih štirih ali petih primerov, ko se imajo otroci zahvaliti samo prisotnosti duha voznikov, da niso pri prečkanju ceste prišli pod kolesa, še kakšno smrtno žrtev.

Otroci iz semedelskega stanovanjskega naselja v Kopru na poti v novo šolo na Bonifiki: čez kanal z globoko vodo morajo kar prek provizorične brvi — trama, ki so ga uporabljali še delavci, ko so gradili novo šolsko poslopje

Šolarji na poti iz Skocjana in okolice Tomosa na poti v novo šolo na Bonifiki pri prečkanju nevarnega križišča

Izolska odbojka v razsulu?

V desetem kolu republiške lige je Izola izgubila tekmo v Kranju s 3:0 p. f. Izolčani so zdaj na zadnjem mestu lestvice in imajo le malo možnosti, da se rešijo izpada. Prav bi bilo, da bi izolski Partizan obravnaval problematiko svojih odbojkarjev, zlasti pa strokovni odbor za odbojko pri okrajni komisiji za telesno kulturo. Izola je namreč edini predstavnik koprškega okraja v višjem razredu in edina ekipa, ki kontinuirano goji to športno panogo. Mislimo, da bi se z malo

več dobre volje le dalo kaj napraviti!

SMRT POD VLAKOM

Minuli teden se je znašel pod kolesi brzovlaka, ki vozi med Ljubljano in Reko, v bližini Bukovice pri Ilirski Bistrici 55-letni progovni delavec Josip Jurčić iz Šapjan. Jurčić je šel po sredini proge proti domu in iz nepojasnjene vzroka ga je v večernem mraku podrla lokomotiva vlaka. Bil je na mestu mrtev.

